
**«Ο προϋπολογισμός των ΟΤΑ ως εργαλείο
λειτουργικού εκσυγχρονισμού»**

Η περίπτωση του δήμου Βύρωνα

Συντάκτης: Στέλιος Κωνσταντούλας

Περιεχόμενα

Περίληψη	5
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	6
1.1 Αντικείμενο μελέτης	6
1.2 Σκοπός παρούσας εργασίας.....	6
1.3 Στόχοι παρούσας εργασίας.....	6
1.4 Μέσα ανάλυσης.....	7
1.5 Μεθοδολογία.....	7
1.6 Υποθέσεις εργασίας	8
Κεφάλαιο 2: Ο προϋπολογισμός των ΟΤΑ Α' Βαθμού	9
2.1 Έννοια προϋπολογισμού	9
2.2 Αρχές κατάρτισης προϋπολογισμού	10
2.3 Προϋπολογισμός ΟΤΑ και Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ).....	12
2.4 Διαδικασίες κατάρτισης και ψήφισης προϋπολογισμού	14
2.5 Όργανα και βήματα αναμόρφωσης του προϋπολογισμού	17
2.6 Υποχρεωτικές αναμορφώσεις	18
2.7 Κυριότεροι λόγοι ακύρωσης αναμορφώσεων.....	20
2.8 Έλεγχος προϋπολογισμού	20
2.9 Διάρκεια ισχύος προϋπολογισμού.....	23
Κεφάλαιο 3: Ταμιακός απολογισμός και εφαρμογή κλαδικού λογιστικού σχεδίου....	25
3.1 Σύνταξη και έγκριση	25
3.2 Απολογισμός - Ισολογισμός – Αποτελέσματα Χρήσης – Εφαρμογή του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου (άρθρο 163 του Ν.3463/2006)	26
3.3 Ευθύνες Προϊσταμένων Οικονομικών Υπηρεσιών.....	29

Κεφάλαιο 4: Χρηματοοικονομικοί δείκτες.....	32
4.1 Έννοια δεικτών.....	32
4.2 Σημαντικότεροι δείκτες.....	34
4.2.1 Δείκτες εσόδων και εξόδων ανά κάτοικο	34
4.2.2 Δείκτες ανθρώπινου δυναμικού.....	35
4.2.3 Δείκτες συσχέτισης εσόδων και εξόδων.....	35
4.2.4 Δείκτες εξάρτησης.....	36
4.2.5 Δείκτες λειτουργικών δαπανών	37
Κεφάλαιο 5: Δήμος Βύρωνα και χρηματοοικονομικές καταστάσεις	39
5.1 Λίγα στοιχεία για το Δήμο Βύρωνα	39
5.2 Χρηματοοικονομικές καταστάσεις δήμων.....	42
Κεφάλαιο 6: Ανάλυση αριθμοδεικτών Δήμου Βύρωνα	43
6.1 Εισαγωγή.....	43
6.2 Δείκτης εσόδων ανά κάτοικο	43
6.3 Δείκτης εξόδων ανά κάτοικο.....	44
6.3 Δείκτης φόρων και τελών ανά κάτοικο.....	44
6.4 Έξοδα χρήσης ανά κάτοικο	45
6.5 Επενδύσεις ανά κάτοικο.....	46
6.6 Επιχορηγήσεις ανά κάτοικο	46
6.7 Δείκτης κόστους απασχόλησης προς έξοδα χρήσης	47
6.8 Δείκτης κόστους απασχόλησης προς συνολικές δαπάνες.....	48
6.9 Δείκτης συνόλου επιχορηγήσεων προς συνολικά έξοδα	49
6.10 Δείκτης εξόδων χρήσης προς τακτικά έσοδα.....	49
6.11 Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού.....	50
6.12 Δείκτης αυτονομίας.....	51
6.13 Δείκτης αστάθειας.....	51
6.14 Δείκτης εξάρτησης	52

Συμπεράσματα	54
Βιβλιογραφία	56
Α. Έντυπη.....	56
Β. Ηλεκτρονική	58
Παράρτημα: Τύποι αριθμοδεικτών	59

Περίληψη

Είναι γεγονός, ότι η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων με τη χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών αποτελεί κυρίως εργαλείο των ιδιωτικών επιχειρήσεων για την μέτρηση της αποδοτικότητας τους. Πλέον όμως επιβάλλεται. Η χρήση αυτών και από τον δημόσιο τομέα ώστε να εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα.

Αυτό το εργαλείο το χρειάζονται και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης Για να εντοπίσουν και να προσπαθήσουν να επιλύσουν τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Η παρούσα εργασία προβαίνει στην συγκριτική οικονομική ανάλυση του προϋπολογισμού Ενός χαρακτηριστικού Δήμου της Αττικής συγκεκριμένα του Δήμου Βύρωνα κατά τη διάρκεια μιας ευρείας χρονικής περιόδου η οποία έχει ως καθοριστικό σημείο την έναρξη της οικονομικής κρίσης.

Αρχικά παρουσιάζεται ένα θεωρητικό μέρος που καλύπτει θέματα όπως το νέο κήπου προϋπολογισμού την διαδικασία εκτέλεσης αυτού αλλά και τους χρηματοοικονομικούς δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν για την οικονομική ανάλυση.

Έπειτα ακολουθεί η μελέτη της Συγκεκριμένης περίπτωσης του Δήμου Βύρωνα με συντηρητική οικονομική ανάλυση, όπου δίνονται κάποια γενικά στοιχεία και στη συνέχεια ξεκινάει η οικονομική ανάλυση του προϋπολογισμού.

Εν συνεχεία, υπολογίζονται οι δείκτες του προϋπολογισμού και γίνεται η συγκριτική ανάλυση των διαδοχικών οικονομικών ετών με βάση τα αποτελέσματα των δεικτών.

Τέλος, αναφέρονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν μετά την συγκριτική οικονομική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα εργασία.

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο μελέτης

Η άσκηση σωστής οικονομικής διοίκησης στην σύγχρονη εποχή απαιτεί την χρήση διαφόρων εργαλείων μεταξύ των οποίων ο προϋπολογισμός και η ανάλυση βάσει χρηματοοικονομικών δεικτών για την διεξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.

Σχεδόν σε κάθε Οικονομική μονάδα ανεξαρτήτως κατηγορίας (πάρνθεση βιομηχανική, εμπορική, δημόσια, μη κερδοσκοπική) χρησιμοποιείται ο προϋπολογισμός για την επίτευξη των στόχων της μονάδας.

Στο δημόσιο τομέα, συνεπώς και στον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης, η ο προϋπολογισμός σαν έννοια είναι κομβικής σημασίας, καθώς αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της κεντρικής διοίκησης. Επίσης, οι χρηματοοικονομικοί δείκτες την οικονομική Ανάλυση είναι απαραίτητοι, καθώς συνοψίζουν με πολύ συστηματικό τρόπο μεγάλο όγκο χρηματοοικονομικών δεδομένων, βοηθώντας τους αναλυτές να καταλήξουν σε χρήσιμα συμπεράσματα αναφορικά με την πορεία μιας επιχείρησης, ενός δήμου ή φορέα.

1.2 Σκοπός παρούσας εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η συντηρητική οικονομική ανάλυση του προϋπολογισμού του Δήμου Βύρωνα τα τελευταία 10 χρόνια και η συγκριτική τους αποτίμηση συσχετιζόμενων Με τα δεδομένα συνολικά της ελληνικής επικράτειας. Η διαδικασία αυτή θα βασιστεί κυρίως τον προσδιορισμό και την χρήση κατάλληλων χρηματοοικονομικών δεικτών.

1.3 Στόχοι παρούσας εργασίας

Στόχος της εργασίας είναι η διερεύνηση σε βάθος των οικονομικών καταστάσεων, η σύγκριση των προϋπολογισμών τις τελευταίες δεκαετίες με τη βοήθεια των χρηματοοικονομικών δεικτών και η ερμηνεία αυτών συσχετιζόμενων με τα γενικά οικονομικά στοιχεία της αυτοδιοίκησης, ώστε να εντοπιστούν – ερμηνευτούν αποκλίσεις καθώς και λάθη – αστοχίες που τυχόν προκύψουν και να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα ανάλογα Με το χαρακτήρα και τις οικονομικές συνθήκες του πλαισίου που κάθε οικονομικού έτους.

1.4 Μέσα ανάλυσης

Το μέσο ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε επίσης για την εργασία αυτή, ήταν κυρίως το λογιστικό πρόγραμμα excel τις εταιρείες Microsoft office. Με τη βοήθεια του excel υπολογίστηκαν οι διάφοροι δείκτες και δημιουργήθηκαν τα αντίστοιχα Γραφήματα. Επίσης χρησιμοποιήθηκε και το word για τη δημιουργία κάποιων διαγραμμάτων στο θεωρητικό κομμάτι της εργασίας (που διαδικασία βεβαιώσεις εσόδων και τα λοιπά).

1.5 Μεθοδολογία

Όσον αφορά την μεθοδολογία διεκπεραίωσης αυτής της εργασίας, αρχικά έγινε αναζήτηση πηγών (βιβλία, άρθρα, διαδίκτυο, νομολογία) σχετικά με τον προϋπολογισμό των ΟΤΑ Α βαθμού Καθώς και των αριθμοδεικτών, για την συγγραφή του θεωρητικού μέρους. Ιδιαίτερη ήταν η προσπάθεια να συμπεριληφθούν τα σύγχρονα δεδομένα που Προκύπτουν για την αυτοδιοίκηση από την κατάθεση για διαβούλευση του σχεδίου Κλεισθένης, βάσει του οποίου πρόκειται να τροποποιηθούν πολλά ζητήματα που αφορούν και στα οικονομικά των ΟΤΑ.

Έπειτα για την μελέτη της συγκεκριμένης περίπτωσης συγκεντρώθηκαν τα στοιχεία του Δήμου Βύρωνα και συγκεκριμένα η προϋπολογισμοί του για τις χρονιές από το 2007 έως το 2017.

Μετά την συλλογή των στοιχείων αυτών και την ανάπτυξη του θεωρητικού μέρους της εργασίας ξεκίνησε η οικονομική ανάλυση για τον προσδιορισμό των δεικτών με τη χρήση των αντίστοιχων προγραμμάτων. Προσπαθήθηκε να απεικονιστεί τα πιο σημαντικά στοιχεία με τη χρήση πινάκων και Γραφημάτων ώστε να είναι η εργασία όσο το δυνατόν πιο εύληπτη και ευανάγνωστο. Τέλος, αναπτύχθηκαν τα συμπεράσματα σχετικά με τις παρατηρήσεις προέκυψαν από την μελέτη των προϋπολογισμών με βάση τα αποτελέσματα των Χρηματοοικονομικών δεικτών.

Σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Γεώργιο γαλανό, για την πολύτιμη βοήθεια του καθόλα τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας αυτής.

Η καθοδήγηση του και οι συμβουλές που μου προσέφερε, αποτέλεσε χρήσιμα εργαλεία όχι μόνο για την κατάρτιση της παρούσας εργασίας, αλλά και γενικότερα για την ευρύτερη εμβάθυνση ως προς την έννοια του προϋπολογισμού των ΟΤΑ και της σημασίας της έγκαιρης και ορθής κατάρτισης αυτού.

1.6 Υποθέσεις εργασίας

Ο λόγος επιλογής του συγκεκριμένου δήμου ανάγεται κυρίως στα μεσοσταθμικά χαρακτηριστικά του που λειτουργούν αντιπροσωπευτικά Για το μεγαλύτερο μέρος των δήμων της ελληνικής αυτοδιοίκησης.

Θεωρήθηκε σκόπιμο η μελέτη να αναφερθεί το χρονικό διάστημα της τελευταίας δεκαετίας όπου εμβόλιμα πραγματοποιήθηκε μία κρίσιμη μετατροπή για τα οικονομικά της αυτοδιοίκησης όπως και όλες τις φορές, λόγω της μεγάλης οικονομικής κρίσης που μας επηρέασε καθοριστικά.

Η χρηματοοικονομική δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν για την οικονομική ανάλυση του Δήμου Βύρωνα, επιλέχθηκαν με κριτήριο το να συνάδουν με την λειτουργία ενός ΟΤΑ α' βαθμού.

Σύμφωνα με το άρθρο 165 παρ. Δύο του ΚΔΚ, και το άρθρο 267.εφτά του Ν.3852 / 2010 καθώς και με την απόφαση 74712/29-12-2010 (άρθρο 6) Του υπουργείου εσωτερικών καθορίζονται οι δείκτες αξιολόγησης της οικονομικής διαχείρισης των ΟΤΑ, οι οποίοι συνοδεύουν τον προϋπολογισμό.

Από τους δείκτες της ανωτέρω υπουργικής απόφασης, χρησιμοποιήθηκαν όσοι αφορούν τον προϋπολογισμό. Στην συγκεκριμένη εργασία, γίνεται χρήση και επιπλέον δεικτών Που θεωρήθηκε ότι συνάδουν με τα χαρακτηριστικά των ΟΤΑ και από τους οποίους μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τα οικονομικά δεδομένα αυτών.

Κεφάλαιο 2: Ο προϋπολογισμός των ΟΤΑ Α' Βαθμού

2.1 Έννοια προϋπολογισμού

Ο προϋπολογισμός σαν έννοια αποτελεί μια κομβικής σημασίας έννοια του δημόσιου λογιστικού σχεδίου, με βάση το καθοριζόμενο ετήσιο πρόγραμμα δημοσιονομικής πολιτικής.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 155 – 162 του Ν.3463 /2006 (νέος κώδικας δήμων και κοινοτήτων) καθώς και τις διατάξεις του Άρθρου ένα του ΒΔ 17 – πέντε / 15 – έξι – 59, ο προϋπολογισμός των ΟΤΑ α' βαθμού αποτελεί την διοικητική απόφαση με την οποία προσδιορίζονται τα Έσοδα και τα έξοδα για ένα οικονομικό έτος, τα οποία κατατάσσονται σε ειδικούς λογαριασμούς κατά Και άρθρα (κωδικούς αριθμούς). Ουσιαστικά ο προϋπολογισμός παρέχει την εξουσιοδότηση για την είσπραξη των εσόδων που εγγράφονται Σε αυτόν και νομιμοποιεί την εκτέλεση των δαπανών μέσω των εγγεγραμμένων σε αυτόν πιστώσεων.

Οι κυριότερες ιδιότητες του προϋπολογισμού είναι:

- ❖ Περιοδική πράξη επαναλαμβανόμενη κατά σαφώς προσδιορισμένα τακτικά χρονικά διαστήματα.
- ❖ Πράξη προβλέψεις, αφού προβλέπει για ένα οικονομικό έτος τα έσοδα και τα όρια των εξόδων
- ❖ Πράξη προκαταβολικής εξουσιοδοτήσεις για την είσπραξη των προβλεπόμενων εσόδων και την πραγματοποίηση των δαπανών.

Όσον αφορά την φύση του προϋπολογισμού, αυτή έχει τριπλή σημασία, δηλαδή:

- Δημοσιολογιστική, διότι μέσω του προϋπολογισμού πραγματοποιείται η χάραξη της μελλοντικής πορείας σε οικονομικό επίπεδο των ΟΤΑ για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, μέσω του προσδιορισμού των αναμενόμενων εσόδων και του καθορισμού των προβλεπόμενων εξόδων, διαμορφώνοντας με αυτό τον τρόπο ένα πλαίσιο για την όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική επίτευξή του.
- Οικονομικοπολιτική, καθώς η λειτουργία του προϋπολογισμού με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών των ΟΤΑ σχετίζεται με την επίτευξη των σκοπών του με έναν οικονομικοπολιτικά υπεύθυνο τρόπο, ο οποίος είναι αναγκαίο να

βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση με τις ανάγκες και με την ορθολογική προσπάθειά κάλυψής τους.

- Δημοσιονομική. Ουσιαστικά, ο προϋπολογισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί μια απλή κατάσταση λογιστικής φύσεως, η οποία απεικονίζει τις προβλέψεις εσόδων και εξόδων, αλλά αντιθέτως αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική πράξη, η οποία έχει να κάνει με την επίτευξη συντονισμού και προγραμματισμού των δραστηριοτήτων των ΟΤΑ, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση πολιτικών στο πεδίο των επενδύσεων και στο πεδίο του ελέγχου της ορθότητας των στοιχείων σύμφωνα με τις αρχές της λογιστικής, καθώς επίσης και με βάση τη νομιμότητα και την οικονομική αποδοτικότητα.

Επίσης είναι σημαντικό να τονισθεί, ότι η λειτουργία του προϋπολογισμού όσον αφορά το πεδίο των εσόδων είναι απλά μια λειτουργία προσδιορισμού και εξουσιοδότησης ως προς την είσπραξή τους, ενώ αντίθετα όσον αφορά το πεδίο των εξόδων η λειτουργία του προϋπολογισμού είναι επιπλέον της νομιμοποίησης, καθώς καμία δαπάνη δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί εάν δεν προβλέπεται εντός αυτού.

2.2 Αρχές κατάρτισης προϋπολογισμού

Όσον αφορά το άρθρο 5 του Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247/τ.Α'/1995) όπως αυτό στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από το άρθρο 7 του Ν.3871/2010 (ΦΕΚ 141/τ.Α'/2010), καθώς και λαμβάνοντας υπόψη συνδυαστικά το παραπάνω άρθρο με τα άρθρα 49 του Ν.4270/2014 (ΦΕΚ 143/τ.Α'/22014), οι κυριότερες αρχές, οι οποίες με τη σειρά τους διέπουν την κατάρτιση ενός προϋπολογισμού είναι οι κάτωθι:

1. Αρχή της ετήσιας διάρκειας.

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, το σύνολο των δημοσιονομικών πράξεων του προϋπολογισμού, που αναφέρονται σε οικονομικά έτη, τα οποία έχουν σαν ημερομηνία έναρξης την 1η Ιανουαρίου και ημερομηνία λήξης την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους. (Ν.3852/2010)

2. Αρχές της ενότητας και της καθολικότητας.

Ειδικότερα, η αρχή της ενότητας ορίζει ότι το σύνολο των δημοσίων εσόδων και εξόδων θα πρέπει να περιέχονται σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό. (Ν.3852/2010)

Από την άλλη πλευρά, η αρχή της καθολικότητας ορίζει ότι το σύνολο των δημοσίων εσόδων και εξόδων παρουσιάζονται στον προϋπολογισμό. Ειδικότερα, όταν στον προϋπολογισμό περιέχονται το σύνολο των αποθεματικών, καθώς και οι εγγυήσεις του δημοσίου και των λοιπών χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων. (Ν.3852/2010)

Τρίτον, όσον αφορά τις αρχές αυτές, κανένα έσοδο και καμία δαπάνη δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί εάν δεν αντιστοιχεί σε Κωδικό Αριθμό Εσόδων/Εξόδων (ΚΑΕ) του προϋπολογισμού (αρχή ενότητας), ενώ αξίζει να τονιστεί καμία δαπάνη, η οποία δεν είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο ανάληψης ή εντολής πέραν των εγκεκριμένων πιστώσεων (αρχή καθολικότητας). (Ν.3852/2010)

3. Αρχή της ειδίκευσης του προϋπολογισμού και της ειδικότητας των πιστώσεων

Σύμφωνα με την αρχή της ειδίκευσης του προϋπολογισμού, το σύνολο των δημοσίων εσόδων και εξόδων του προϋπολογισμού, προσδιορίζοντας με ορισμένη εκ των προτέρων αναλυτική κωδική κατάταξη, η οποία ορίζεται με σχετική απόφαση από τον Υπουργό Οικονομικών και η οποία επικαιροποιείται σε συχνά χρονικά διαστήματα.

Σύμφωνα με την αρχή της ειδικότητας των πιστώσεων δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση, η χρήση πιστώσεων για την ικανοποίηση διαφορετικών αναγκών από αυτές που είναι γραμμένες στον προϋπολογισμό. (Ν.3852/2010)

4. Αρχή της ειλικρίνειας και της ακριβείας του προϋπολογισμού.

Σύμφωνα με την αρχή της ειλικρίνειας και της ακριβείας του προϋπολογισμού οποιαδήποτε πρόβλεψη σχετικά με έσοδα και έξοδα περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό θα πρέπει να είναι ακριβής και ειλικρινής στο μέτρο του εφικτού, μη υπερεκτιμώντας ή υποτιμώντας τα πραγματικά στοιχεία πάνω στα οποία έχουν βασιστεί οι προβλέψεις, ενώ θα πρέπει οι προβλέψεις αυτές επίσης να είναι συμβατές και με τις γενικότερες εκτιμήσεις της εκάστοτε Κυβέρνησης. (Ν.3852/2010)

5. Αρχή της δημοσιότητας

Είναι γεγονός, ότι οποιαδήποτε σημαντική οικονομική κατάσταση του προϋπολογισμού, η οποία έχει ψηφισθεί από το δημοτικό συμβούλιο θα πρέπει να είναι υποχρεωτικά ανεβασμένη στην ιστοσελίδα του οικείου δήμου, ενώ θα πρέπει επίσης να έχει δημοσιευτεί και σε μία τοπική εφημερίδα τουλάχιστον ημερήσια ή

εβδομαδιαία ή αντίθετα σε περίπτωση που κάτι τέτοιο δεν υπάρχει, θα πρέπει η δημοσιότητα να πραγματοποιείται σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο οικείος δήμος. (άρθρο 266 παρ.6 του Ν.3852/2010)

6. Αρχή της ισοσκελίσης

Τέλος, ο προϋπολογισμός θα πρέπει καταρτίζεται και υποβάλλεται ισοσκελισμένος, ενώ συνολικά και η γενικότερη δημοσιονομική θέση της γενικής κυβέρνησης θα πρέπει να είτε τουλάχιστον ισοσκελισμένη αν όχι πλεονασματική, σύμφωνα με το άρθρο 35 του Ν.4270/2014.

2.3 Προϋπολογισμός ΟΤΑ και Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ)

Όσον αφορά τους προϋπολογισμούς των ΟΤΑ, καθοριστικής σημασίας είναι το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής, όπως καθορίστηκε με το νόμο 4093/2012 και στο οποίο περιλαμβάνονται οι βασικοί μεσοπρόθεσμοι στόχοι, καθώς επίσης και η πορεία προσαρμογής προς αυτούς, όπως επίσης και οι ενδεικτικοί στόχοι των ΟΤΑ και της γενικής κυβέρνησης ως προς τα ελλείμματα και τα πλεονάσματα, καθώς επίσης και τα ισοζύγια πληρωμών, οι οποίοι τέθηκαν για μια περίοδο τεσσάρων ετών, η οποία αφορούσε στην προσαρμογή τους στους στόχους αυτούς. (άρθρο 43 του Ν.4270/2014).

Προς αυτή την κατεύθυνση για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι συμπεριλαμβάνονται ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης και υπάγονται σε μια σειρά από δεσμεύσεις οι οποίες προέρχονται από το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής κατά τη σύνταξη του προϋπολογισμού τους, υπάρχουν μια σειρά από επιπλέον αρχές, οι οποίες ισχύουν και οι οποίες είναι οι κάτωθι: (Ν.4270/2014)

- ✓ Οι γενικές αρχές οι οποίες σχετίζονται με τη διαχείριση των οικονομικών της Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το άρθρο 33 και στις οποίες περιλαμβάνονται η αρχή της δημοσιονομικής διαχείρισης, η αρχή της Υπευθυνότητας και της Λογοδοσίας, η αρχή της διαφάνειας, καθώς επίσης και η αρχή της ειλικρίνειας.

- ✓ Σύμφωνα με το άρθρο 34 του νόμου αυτού, ο δημοσιονομικός σχεδιασμός θα πρέπει να συντελείται σε ορίζοντα πολλών ετών, ενώ θα πρέπει πάντα να είναι στο ίδιο μήκος κύματος με τους μεσοπρόθεσμους στόχους και κανόνες στο δημοσιονομικό επίπεδο.
- ✓ Τέλος, όλοι οι προϋπολογισμοί, οι οποίοι συντάσσονται θα πρέπει να είναι είτε πλεονασματικοί είτε ισοσκελισμένοι.

Αξίζει στο σημείο αυτό να σημειωθεί, ότι για την προσπάθεια εφαρμογής των όσων αναφέρθηκαν παραπάνω δημιουργήθηκε με βάση το νόμο 4270/2014 το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ, μέσα στις βασικές αρμοδιότητες του οποίου ήταν η παροχή αξιολογήσεων και διατυπώσεων απόψεων σχετικά με τα σχέδια των προϋπολογισμών, καθώς επίσης και η παρακολούθησή τους σε τακτική βάση, όπως επίσης και η διασφάλιση της αποτελεσματικής εκτέλεσής τους σε μηνιαίο επίπεδο, όπως επίσης η συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τους στόχους, που έχουν τεθεί σε δημοσιονομικό επίπεδο σύμφωνα με το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής που ισχύει, καθώς επίσης και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης. (άρθρο 27 του Ν.4270/2014).

Επιπλέον, είναι σημαντικό να τονισθεί, ότι το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ παρέχει βοήθεια και γνώμη στους αρμόδιους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών επί των σχεδίων των προϋπολογισμών, παρέχοντας τους κατά αυτό τον τρόπο προτάσεις, έτσι ώστε οι τελευταίοι να είναι σύμφωνοι με τα πλαίσια των γενικών αρχών για την αποτελεσματική και ρεαλιστική διαχείριση των οικονομικών του δημοσίου. (Ν.4270/2014)

Τέλος, μέσα στις αρμοδιότητες του Παρατηρητηρίου περιλαμβάνονται εκτός των άλλων και η αξιολόγηση των προβλέψεων των εσόδων των ΟΤΑ, τα οποία απεικονίζονται στον προϋπολογισμό τους, ενώ μια ακόμα αρμοδιότητά του είναι η διατύπωση προτάσεων με απώτερο στόχο την τροποποίησή τους, έτσι ώστε στις περιπτώσεις που χρειάζεται τα έσοδα να μην εμφανίζονται υπερεκτιμημένα, ενώ τέλος η διαδικασία ολοκληρώνεται μέσω της κατάρτισης ισοσκελισμένων ή πλεονασματικών προϋπολογισμών. (Ν.4270/2014)

2.4 Διαδικασίες κατάρτισης και ψήφισης προϋπολογισμού

Συμφώνα με τις διατάξεις του άρθρου 159 του Ν.3463/06 (νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων), η Δημαρχιακή Επιτροπή είναι αρμόδια για την σύνταξη του Προϋπολογισμού, και πρέπει να αιτιολογεί την κάθε έγγραφη σε αυτόν. Μετά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, η Δημαρχιακή Επιτροπή υποβάλλει στο Δημοτικό Συμβούλιο το σχέδιο αυτού, το αργότερο μέχρι το τέλος του μηνός Οκτωβρίου του προηγούμενου έτους που αφορά ο Προϋπολογισμούς.

Όμως στην πράξη η Οικονομική Υπηρεσία είναι αυτή που συντάσσει το σχέδιο του Προϋπολογισμού, καθώς πρόκειται για μια δύσκολη εργασία που απαιτεί πολλές γνώσεις και οικονομικά στοιχεία, κάτι που διαθέτει η Οικονομική Υπηρεσία του Δήμου. Η απόφαση της Δημαρχιακής Επιτροπής με την όποια αιτιολογείται η κάθε έγγραφη έχει τη θέση Εισηγητικής (Αιτιολογικής) Έκθεσης του Προϋπολογισμού (Νικολόπουλος, 2009).

Συμφώνα με τις διατάξεις του άρθρου 159 του ΚΔΚ, το Δημοτικό Συμβούλιο οφείλει μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός μηνός από τη λήψη της απόφασης της Δημαρχιακής Επιτροπής, δηλαδή μέχρι τέλη Νοεμβρίου, να ψηφίσει τον Προϋπολογισμό σε ειδική συνεδρίαση και να τον υποβάλλει μέσα σε 10 ημέρες για έγκριση στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, ο οποίος έχει 20 ημέρες για την επικύρωση αυτού (Άρθρο 149 ΚΔΚ). (Νικολόπουλος, 2009)

Η ειδική συνεδρίαση σημαίνει ότι μοναδικό θέμα της ημερησίας διάταξης σε αυτήν την συνεδρίαση θα είναι η ψήφιση του Προϋπολογισμού του Δήμου. Αυτό γίνεται για να έχουν τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου χρόνο για να συζητήσουν σε βάθος το προτεινόμενο σχέδιο από την Δημαρχιακή Επιτροπή, ώστε ο Προϋπολογισμούς που θα ψηφιστεί, να απεικονίζει το πραγματικό ετήσιο πρόγραμμα δράσης του Δήμου (Σαββαΐδου, 2009) .

Συμφώνα με τις διατάξεις του άρθρου 159 παρ. 1 και 165 παρ.2 του ΚΔΚ κατά την συζήτηση του Προϋπολογισμού, τίθενται υπόψη του Δημοτικού Συμβουλίου, χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που εξάγονται από την Οικονομική Υπηρεσία του Δήμου. Σε εκτέλεση της διάταξης του άρθρου 165 παρ. 2 εκδόθηκε η υπ' αριθμώ. 74712/29- 12-2010 (άρθρο 6) του Υπουργείου Εσωτερικών με την όποια καθοριστήκαν οι ενδεδειγμένοι χρηματοοικονομικοί δείκτες.

Αν το σχέδιο του Προϋπολογισμού δεν καταρτιστεί και δεν υποβληθεί στο Δημοτικό Συμβούλιο μέχρι τέλος Οκτωβρίου ή ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου δεν μεριμνήσει για την σύγκλιση αυτού μέχρι τέλος Νοεμβρίου, το Συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή του Δεκαήμερου και προχωρεί στην σύνταξη και ψήφιση του Προϋπολογισμού. Αν παρόλα αυτά το Δημοτικό Συμβούλιο δεν συντάξει και ψηφίσει τον Προϋπολογισμό, συνέρχεται αυτοδίκαια την δεύτερη Κυριακή του Δεκεμβρίου και προχωρεί στην σύνταξη και ψήφιση αυτού και αυτή η διαδικασία πρέπει να έχει ολοκληρωθεί οπωσδήποτε μέχρι την 31 Δεκεμβρίου. (Νικολόπουλος, 2009)

Κατ' εξαίρεση, ορίζεται ότι η ψήφιση του Προϋπολογισμού του έτους που ακόλουθοι αυτού της διενέργειας δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, μπορεί να γίνει μέχρι την 28η Φεβρουαρίου του έτους που αφορά ο Προϋπολογισμούς.

Η μη τήρηση των προθεσμιών ψήφισης του Προϋπολογισμού αποτελεί σοβαρή παράβαση καθήκοντος και υπάρχουν αστικές και πειθαρχικές ευθύνες των αιρετών οργάνων. Βέβαια η παραβίαση αυτών δεν επιφέρει ακυρότητα του Προϋπολογισμού, αν αυτός συντάχθηκε καθυστερημένα, διώκονται όμως πειθαρχικά τα αρμόδια όργανα για παράλειψη καθήκοντος (Θεόδωρου, 2009).

Συμφώνα με το άρθρο 208 του ΚΔΚ τουλάχιστον δύο μήνες πριν την έναρξη του οικονομικού έτους και πριν την ψήφιση του Προϋπολογισμού, το Δημοτικό Συμβούλιο καταρτίζει το Τεχνικό Πρόγραμμα του Δήμου, για το επόμενο έτος, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα έργα που πρόκειται να πραγματοποιηθούν, όντος του επόμενου έτους, και το ύψος της απαιτούμενης δαπάνης. Τα έργα που αναγράφονται στο τεχνικό πρόγραμμα, εγγράφονται στον Προϋπολογισμό με τις αντίστοιχες πιστώσεις και ένα έργο που δεν έχει συμπεριληφθεί στο τεχνικό πρόγραμμα δεν μπορεί να εγγράφει στον Προϋπολογισμό και αρά να εκτελεστεί. (Νικολόπουλος, 2009)

Εδώ πρέπει να παρατηρήσουμε ότι θα ήταν ορθότερο η εν λογό διάταξη να προβλέπει το Τεχνικό Πρόγραμμα να καταρτίζεται έως το τέλος Σεπτεμβρίου, ώστε να μπορέσει αυτό να ενταθεί στον Προϋπολογισμό (Νικολόπουλος, 2009).

Επίσης, το Δημοτικό Συμβούλιο, πριν την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, αποφασίζει για πιθανή αναπροσαρμογή των τελών και φόρων, έτσι ώστε να συμπεριληφθούν τα έσοδα αυτά στον Προϋπολογισμό. Τα έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα, θα πρέπει να καλύπτουν υποχρεωτικά τις δαπάνες των αντιστοιχών υπηρεσιών, άλλα να μην υπερβαίνουν το ύψος των δαπανών αυτών, γιατί στην περίπτωση αυτή υποκρύπτεται φορολογία.

Συμφώνα με τις διατάξεις του άρθρου 175 παρ.2 του ΚΔΚ, καθορίζονται με Προεδρικό Διάταγμα μεταξύ άλλων και τα προς δημοσίευση στοιχεία του Προϋπολογισμού και του Απολογισμού. Μέχρι στιγμής όμως δεν έχει εκδοθεί ακόμα το εν λόγω Προεδρικό Διάταγμα και για το λόγο αυτό δημοσιεύεται βάσει της ΚΥΑ 7028/2004, μια συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως και ο ταμειακός απολογισμός σε μια τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα, η εάν δεν υπάρχει τέτοια σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο Δήμος προκειμένου να συντελείται και για τους ΟΤΑ η «Αρχή της Δημοσιότητας» του Προϋπολογισμού όπως ορίζεται και στο Δημοσιονομικό Δίκαιο. Η κατάσταση αυτή αποστέλλεται για δημοσίευση μετά τον έλεγχο και την έγκριση του Προϋπολογισμού από την οικεία Περιφέρεια.

Η παράλειψη δημοσίευσης της συνοπτικής κατάστασης του Προϋπολογισμού στον τοπικό τύπο, δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, με την οποία ψηφίστηκε ο Προϋπολογισμός (Νικολόπουλος, 2009). Μετά το 2011 και την εφαρμογή του προγράμματος «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» η συνοπτική κατάσταση του Προϋπολογισμού δημοσιεύεται εκτός από τοπική εφημερίδα και στην Ιστοσελίδα του Δήμου (άρθρο 266 παρ.6 Ν.3852/10), στην Ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών (ΚΥΑ 3966/11), και στο διαδίκτυο στο «Πρόγραμμα Διαύγεια» κατ' εφαρμογή του νόμου 3861/2010 (άρθρο 2 παρ.4 περ.6) λαμβάνοντας ειδικό κωδικό ανάρτησης (ΑΔΑ). Αν δε διενεργηθεί η δημοσίευση στην Ιστοσελίδα του «Διαύγεια» και δεν ληφθέν ΑΔΑ, ο Προϋπολογισμός δεν εκτελείται.

Τέλος, με τις διατάξεις της «Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» (Νομός 3852/2010) εισάγονται και άλλες αλλαγές οι οποίες αφορούν και την κατάρτιση του Προϋπολογισμού. Η Δημαρχιακή Επιτροπή μετονομάζεται σε Οικονομική Επιτροπή

όταν επιλαμβάνεται οικονομικών θεμάτων και θεσπίζονται και νέα όργανα για την κατάρτιση του προϋπολογισμού καθώς και για λοιπά θέματα οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης όπως η Εκτελεστική Επιτροπή, η Δημοτική Επιτροπή διαβούλευσης και το Συμβούλιο της Δημοτικής η Τοπικής Κοινότητας

2.5 Όργανα και βήματα αναμόρφωσης του προϋπολογισμού

Η εισήγηση περί αναμόρφωσης του προϋπολογισμού αποτελεί αρμοδιότητα, η οποία εμπίπτει στη λογιστικής υπηρεσία, ενώ εκτός αυτού είναι απαραίτητη και η εισήγηση των αρμόδιων υπηρεσιών, όπως είναι για παράδειγμα η τεχνική υπηρεσία. (Ν. 4172/2013)

Ειδικότερα, σχετικά με τη συμμετοχή των συλλογικών οργάνων, για τις περιπτώσεις αναμόρφωσης των προϋπολογισμών, οι νομοθέτες έχουν ορίσει ότι από την πλευρά τους η εκτελεστική επιτροπή και η επιτροπή διαβούλευσης είναι οι πλέον αρμόδιες για τη διατύπωση γνώμης μόνο όμως σε εκείνα τα στάδια που συνδέονται με την κατάρτιση του προϋπολογισμού, ενώ αντίστοιχα δεν απαιτείται σε καμία περίπτωση επιπλέον γνωμοδότηση για τυχόν αναμορφώσεις, που θα χρειαστούν στο μέλλον. (παρ 5 άρθρο 77 Ν. 4172/2013).

Προς αυτή την κατεύθυνση και με βάση τα ανωτέρω, εκτός από εκείνες τις διαδικασίες, οι οποίες ξεκάθαρα εξαιρούνται από τη διατύπωση γνώμης και για τις οποίες έγινε αναφορά παραπάνω, οι υπόλοιπες ενέργειες που σχετίζονται με την αναμόρφωση ενός προϋπολογισμού ακολουθούν την ίδια διαδικασία τήρησης με την ψήφισή του, δηλαδή για να μπορέσει να υπάρξει οποιαδήποτε τροποποίησή τους είναι αναγκαία η ύπαρξη ανάλογης απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο και την οικονομική επιτροπή. (Ν. 4172/2013)

Ειδικότερα, τα κυριότερα βήματα για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού, συνοψίζονται στα κάτωθι: (Ν.3536/2007)

1. Πραγματοποίηση εισηγήσεων από την οικονομική υπηρεσία, με απώτερο στόχο την αναμόρφωση των προϋπολογισμών
2. Λήψης απόφασης από την Οικονομική επιτροπή με απώτερο στόχο να καταρτιστεί ένα σχέδιο για την αναμόρφωση του Προϋπολογισμού

3. Λήψης απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού.
4. Υποβολή ανάλογης απόφασης τόσο από το δημοτικό συμβούλιο όσο και από την Οικονομική επιτροπή, οι οποίες θα συνδέονται από τις ανάλογες εισηγήσεις από την οικονομική υπηρεσία και τυχόν άλλων υπηρεσιών του Δήμου.
5. Τέλος, από την πλευρά της η Αποκεντρωμένη Διοίκηση προχωράει στην έκδοση σχετικών αποφάσεων σχετικών με τη νομιμότητα των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου σχετικά με την αναμόρφωσή τους εντός 10 ημερών, λαμβάνοντας σαν προϋπόθεση τη μη ύπαρξη στη διάθεσή της των αναγκαίων δικαιολογητικών για την ολοκλήρωση των ελέγχων. (Ν.3536/2007)

2.6 Υποχρεωτικές αναμορφώσεις

Αναφορικά με τις υποχρεωτικές αναμορφώσεις προϋπολογισμών, αυτές συνοψίζονται στις ακόλουθες: (Ν. 3852/2010)

✓ Αναμόρφωση προϋπολογισμού μετά τη λήξη του οικονομικού έτους

Ειδικότερα, μετά την ολοκλήρωση ενός οικονομικού έτους, ο προϋπολογισμός θα πρέπει υποχρεωτικά να αναμορφώνεται έτσι ώστε να συντελεσθεί η αποτύπωση σε αυτόν των πραγματικών οικονομικών αποτελεσμάτων των δήμου, γεγονός που τον κάνει να είναι πιο ρεαλιστικός.

Κατά συνέπεια, η παραπάνω αναμόρφωσή του ουσιαστικά αποτελεί την πρώτη αναμόρφωση του και απώτερος στόχος της είναι η ένταξη στον προϋπολογισμό των πραγματικών στοιχείων, όπως αυτά προέκυψαν από την ολοκλήρωση του προηγούμενου αλλά και των παλαιότερων οικονομικών ετών.

✓ Αναμόρφωση προϋπολογισμού μετά το κλείσιμο του δεύτερου και τρίτου τριμήνου

Εν συνεχεία, στη διάρκεια ενός οικονομικού έτους, η εκτίμηση για τις εγγραφές στα έσοδα είναι ένα αντικείμενο το οποίο ελέγχεται από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου σύμφωνα με τον άρθρο 266 του Ν. 3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 39 του Ν. 4257/2014 (Α' 93).

Ειδικότερα, στις περιπτώσεις εκείνες, που από τον έλεγχο προκύψει ότι υπάρχουν στον προϋπολογισμό έσοδα, τα οποία είναι υπερεκτιμημένα ή δεν υπάρχει περίπτωση εισπραξής του μέχρι την ολοκλήρωση της χρήσης, τότε θα πρέπει να υπάρξει άμεση και εντός δεκαπέντε ημερών αναμόρφωση του προϋπολογισμού από το δημοτικό συμβούλιο, πραγματοποιώντας αντίστοιχη μείωση στα πραγματικά έσοδα και αντίστοιχα τις δαπάνες, έτσι ώστε να μην υπάρξει το φαινόμενο ελλειμματικού προϋπολογισμού.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί, ότι οι παραπάνω αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου στη συνέχεια θα πρέπει να κατατίθενται στον Ελεγκτή Νομιμότητας για περαιτέρω έλεγχο.

Εν συνεχεία, η έκθεση με τα συνημμένα αρχεία, καθώς και οι αποφάσεις που λήφθηκαν από το δημοτικό συμβούλιο θα πρέπει να είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του αντίστοιχου δήμου στο διαδίκτυο, όπως ορίζεται από το νόμο 3861/2010, γνωστοποιώντας τους σχετικούς αριθμούς διαδικτυακής ανάρτησης (ΑΔΑ) στον Ελεγκτή Νομιμότητας, καθώς επίσης και στην οικεία υπηρεσία Επιτρόπου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 277 του ν. 3852/2010.

Συμπερασματικά, τα βήματα που είναι αναγκαία για να υπάρξει αναμόρφωση του προϋπολογισμού αυτά είναι τα κάτωθι:

- ✚ Εισήγηση από τον υπεύθυνο των οικονομικών υπηρεσιών
- ✚ Απόφαση από την οικονομική επιτροπή με απώτερο στόχο τη σύνταξη εκθέσεων σε τριμηνιαία βάση αναφορικά με τα αποτελέσματα σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα αποτελέσματα το προηγούμενο τρίμηνο του, λαμβάνοντας επίσης υπόψη του και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας.
- ✚ Υποβολή της έκθεσης αυτής στο Δημοτικό Συμβούλιο ύστερα από το αργότερο τριάντα ημέρες, αφότου έχει κλείσει το τρίμηνο.
- ✚ Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου σχετικά με την αναμόρφωση του προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη του τυχόν διαπιστώσεις σχετικά με υπερεκτιμήσεις των εσόδων του δήμου ή εσόδων που δεν θα εισπραχθούν από το δήμο, ύστερα από την εξέταση των εκθέσεων δύο διαδοχικών τριμήνων. Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να υπάρξει αναμόρφωση των προϋπολογισμών εντός δεκαπέντε ημερών ύστερα από απόφαση του διοικητικού συμβουλίου,

απόρροια της οποίας θα είναι η μείωση τόσο των εσόδων όσο και των δαπανών, έτσι ώστε να μην επηρεαστεί ο ισοσκελισμένος προϋπολογισμός.

- ✚ Οι ανωτέρω αποφάσεις υποβάλλονται στον Ελεγκτή Νομιμότητας για έλεγχο.
- ✚ έκθεση με τα συνημμένα αρχεία, καθώς και οι αποφάσεις που λήφθηκαν από το δημοτικό συμβούλιο θα πρέπει να είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του αντίστοιχου δήμου στο διαδίκτυο, όπως ορίζεται από το νόμο 3861/2010, γνωστοποιώντας τους σχετικούς αριθμούς διαδικτυακής ανάρτησης (ΑΔΑ) στον Ελεγκτή Νομιμότητας, καθώς επίσης και στην οικεία υπηρεσία Επιτρόπου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 277 του ν. 3852/2010.

2.7 Κυριότεροι λόγοι ακύρωσης αναμορφώσεων

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τους σημαντικότερους λόγους, απόρροια των οποίων είναι η ακύρωση των αναμορφώσεων του προϋπολογισμού αυτοί συνοψίζονται στους κάτωθι: (Νικολόπουλος, 2009).

- ✓ Υπέρβαση των ανώτατων ορίων της Ομάδας Εσόδων I και II
- ✓ Πραγματοποίηση πιστώσεων οι οποίες σχετίζονται με έργα σε άλλες δαπάνες διάφορες των έργων
- ✓ Πραγματοποίηση πιστώσεων από ανταποδοτικές υπηρεσίες σε πιστώσεις που σχετίζονται με άλλες υπηρεσίες
- ✓ Καταχώρηση στον προϋπολογισμό επιχορηγήσεων οποιασδήποτε φύσης, χωρίς να υπάρχει αντίστοιχη απόφαση για τη χρηματοδότηση.
- ✓ Μη ύπαρξη τεκμηριωμένων μεταβολών στις πιστώσεις
- ✓ Μη αποστολής της αιτιολογικής έκθεσης
- ✓ Τυχόν ακύρωση προηγούμενης αναμόρφωσης, πάνω στην οποία είναι βασισμένη η τωρινή αναμόρφωση.

2.8 Έλεγχος προϋπολογισμού

Ο Προϋπολογισμούς καθώς και η εισηγητική έκθεση της Δημαρχιακής Επιτροπής αποστέλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας στην όποια ανήκει ο Δήμος, μαζί με τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου που αφορούν την αναπροσαρμογή των φόρων, των τελών ,των δικαιωμάτων και των εισφορών, καθώς επίσης και την

απόφαση έγκρισης του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 10 ημερών από την ψήφιση τους (Σαββαΐδου, 2009).

Αρχικά, ελέγχονταν μόνο οι υποχρεωτικές δαπάνες που θα έπρεπε να έχουν εγγράφει στον Προϋπολογισμοί. Όμως επειδή αυτή ήταν μια από τις αιτίες κατάρτισης πλασματικών Προϋπολογισμών άλλα και η κυριότερη αιτία δημιουργίας ελλειμμάτων, με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ.10 του Ν.3202/03, διευρύνθηκε το περιεχόμενο του έλεγχου, μέσα στα όρια της τυπικής εξουσιοδότησης και πάντοτε στα πλαίσια της συνταγματικά κατοχυρωμένης οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ.

Με τον έλεγχο διαπιστώνεται αν κατά την σύνταξη του Προϋπολογισμού, τηρήθηκαν οι αρχές της ακριβείας, της σαφήνειας, της ορθότητας και της ειλικρίνειας και εντοπίζονται πλασματικοί Προϋπολογισμοί (Νικολόπουλος, 2009).

Αν ο Γενικός Γραμματέας διαπιστώσει ότι δεν έχουν εγγράφει στον Προϋπολογισμοί οι υποχρεωτικές δαπάνες η τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από τον νόμο, η ότι έχουν εγγράφει έσοδα η έξοδα τα όποια δεν προβλέπονται από τον νόμο, η ότι το ύψος των εσόδων υπερβαίνει χωρίς καμία αιτιολογία τις αποδόσεις του προηγούμενου οικονομικού έτους, καλεί το Συμβούλιο να επανασυντάξει τον Προϋπολογισμοί, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών.

Σε περίπτωση αποπομπής του Προϋπολογισμού, θα πρέπει το Δημοτικό Συμβούλιο να συνεδριάσει εκ νέου πάλι σε ειδική συνεδρίαση και να προσαρμόσει τον Προϋπολογισμοί στις παρατηρήσεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας (Θεόδωρου, 2009).

Αν η προθεσμία των 30 ημερών παρέρθει άπρακτη και ο Δήμος δεν συμμορφωθεί με τις υποδείξεις της Περιφέρειας για την αναμόρφωση του Προϋπολογισμού, τότε τα αρμόδια όργανα του ΟΤΑ υποπίπτουν σε σοβαρή παράβαση καθήκοντος και υπέχουν ανεξάρτητα από τυχόν ποινική ευθύνη, αστική και πειθαρχική ευθύνη. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης (και επειδή δεν ορίζεται τι θα συμβεί), η ορθότερη άποψη συνίσταται στην ακύρωση της απόφασης περί ψήφισης του Προϋπολογισμού από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, εφόσον είχε διαπιστωθεί ότι δεν είναι νόμιμη (άρθρο 162 παρ.3 ΚΔΚ) (Νικολόπουλος, 2009).

Μετά τον έλεγχο και την «έγκριση» του Προϋπολογισμού από την Περιφέρεια, επιστρέφονται στον Δήμο μαζί με την επικυρωτική απόφαση δύο θεωρημένα αντίτυπα των προϋπολογιστικών πινάκων. Το ένα διαβιβάζεται στην Υπηρεσία Επίτροπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τους ΟΤΑ που υπόκεινται στον προληπτικό έλεγχο των δαπανών τους και το δεύτερο διαβιβάζεται στον δημοτικό ταμία για την εκτέλεση αυτού, άλλα και για την υποβολή του στο Ελεγκτικό Συνέδριο μαζί με τα λοιπά δικαιολογητικά του ταμιακού απολογισμού του έτους που αφορά ο Προϋπολογισμούς. Οι υπόλοιπες υπηρεσίες για την εκτέλεση του Προϋπολογισμού χρησιμοποιούν αντίγραφα αυτού.

Συμφώνα με τον Νόμο ο όρος «έγκριση» σημαίνει έλεγχος από πλευρά νομιμότητας άλλα και σκοπιμότητας. Όμως ο έλεγχος σκοπιμότητας έχει καταργηθεί για τους ΟΤΑ και συνεπώς γίνεται μόνο έλεγχος νομιμότητας από την Περιφέρεια (Σαββαΐδου, 2009).

Οπότε ουσιαστικά ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας δεν εγκρίνει, άλλα «επικυρώνει» την απόφαση του Συμβουλίου με την όποια ψηφίστηκε ο Προϋπολογισμούς (Σαββαΐδου, 2009).

Με τις διατάξεις της «Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» (Νόμος 3852/2010) εισάγονται αλλαγές οι οποίες αφορούν και στον έλεγχο του Προϋπολογισμού. Πιο συγκεκριμένα ο έλεγχος του Προϋπολογισμού διενεργείται αντί του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας από τον Ελεγκτή Νομιμότητας (αρ.216 και 266 παρ.7 Ν.3852/10) της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας των ΟΤΑ (αρ.215 Ν.3852/10), προς τον οποίο αποστέλλεται η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών συνοδευόμενη από τα οριζόμενα δικαιολογητικά. (αρ. 225 παρ.2 Ν.3852/10).

Μέχρι σήμερα δεν έχει συσταθεί η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας των ΟΤΑ και ο έλεγχος του Προϋπολογισμού διενεργείται από το Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Ο έλεγχος του Προϋπολογισμού διενεργείται όντος αποκλειστικής προθεσμίας σαράντα (40) ημερών (αρ.225 παρ.3 Ν.3852/10) αντί των είκοσι (20) ημερών που προέβλεπε ο νέος ΚΔΚ (αρ.149 παρ.1).

Ο Ελεγκτής Νομιμότητας αν διαπιστώσει μη σύννομη κατάρτιση του Προϋπολογισμού, καλεί το Δημοτικό Συμβούλιο να τον αναμορφώσει κατάλληλα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών (αρ.266 παρ.7 Ν.3852/10) από τις τριάντα (30) ημέρες που ίσχυαν.

Η παράταση κατάρτισης του Προϋπολογισμού του έτους που έπεται των δημοτικών εκλογών δεν ισχύει πλέον, αν και δεν έχει καταργηθεί ρητά, αφού η ανάληψη των καθηκόντων της νέας δημοτικής αρχής θα διενεργείται αντί της 1ης Ιανουαρίου που προβλεπόταν στον ΚΔΚ, την 1η Σεπτεμβρίου (αρ.9 παρ.3 Ν.3852/10), έχοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα κατάρτισης του Προϋπολογισμού του επόμενου οικονομικού έτους.

Σε περίπτωση που δεν ολοκληρωθεί η διαδικασία κατάρτισης και «έγκρισης» ισχύει η περίπτωση του άρθρου 160 παρ.1 του ΚΔΚ. Εξαιρέση αποτελεί η πρώτη εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης» που η νέα Δημοτική Αρχή ανέλαβε καθήκοντα 1η Ιανουαρίου 2011 και ο Προϋπολογισμούς μπορούσε να καταρτίσει νόμιμα έως τις 31/3/2011.

2.9 Διάρκεια ισχύος προϋπολογισμού

Η ισχύς του Προϋπολογισμού συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος (1η Ιανουαρίου-31η Δεκεμβρίου) και αυτό συμπίπτει με το οικονομικό έτος. (Γέροντα και Ψάλλη, 1998)

Σε περίπτωση καθυστέρησης ψήφισης η έγκριση του Προϋπολογισμού του νέου οικονομικού έτους, μετά την 31η Δεκεμβρίου ή με την νόμιμη κατάρτιση και ψήφιση αυτού μετά την ανωτέρω ημερομηνία (όταν υπάρχουν εκλογές), υπάρχει διάταξη έτσι ώστε να συνεχιστεί απρόσκοπτα η λειτουργία των ΟΤΑ.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 160 του νέου ΚΔΚ, ώσπου να αρχίσει να ισχύει ο νέος Προϋπολογισμός και πάντως όχι αργότερα από το τέλος Μάρτιου του επόμενου οικονομικού έτους, ισχύει ο Προϋπολογισμός του έτους που έχει λήξει, πλασματικά ως Προϋπολογισμός του νέου οικονομικού έτους, όμως για την πληρωμή μόνο:

- ✓ Των υποχρεωτικών δαπανών του άρθρου 158 παρ 1. ΚΔΚ
- ✓ Των δαπανών που γίνονται για ειδικούς σκοπούς, βάσει διάταξης νόμου, κατόπιν αποφάσεων χρηματοδότησης από την κρατική διοίκηση, καθώς και

αυτών που γίνονται στο πλαίσιο της υλοποίησης εγκεκριμένων έργων ή δράσεων, τα όποια συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σαββαΐδου, 2009).

Όταν περάσει το τρίμηνο, απαγορεύεται να γίνει οποιαδήποτε δαπάνη με βάση τον Προϋπολογισμό του περασμένου έτους, εκτός αυτών που αφορούν τις αποδοχές προσωπικού και την καταβολή των αντιστοιχών ασφαλιστικών εισφορών (Νικολόπουλος, 2009).

Οι περιορισμοί για την πληρωμή μόνο των υποχρεωτικών δαπανών δεν έχουν ισχύ για το έτος που ακολούθησε των δημοτικών εκλογών, καθώς εκεί ο Προϋπολογισμός μπορεί νόμιμος να καταρτίσει μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου, οπότε μέχρι τότε πληρώνεται οποιαδήποτε δαπάνη με βάση τον Προϋπολογισμό του προηγούμενου έτους και όχι μόνο οι υποχρεωτικές δαπάνες (Νικολόπουλος, 2009).

Οι περιορισμοί ισχύουν μόνο για τον μήνα Μάρτιο σε περίπτωση που δεν έχει ακόμη καταρτίσει ή εγκριθεί ο Προϋπολογισμός. Και άδω, εφόσον περάσει το τρίμηνο απαγορεύεται να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε δαπάνη εκτός από τις αποδοχές του προσωπικού και τις αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές (Σαββαΐδου, 2009).

Κεφάλαιο 3: Ταμιακός απολογισμός και εφαρμογή κλαδικού λογιστικού σχεδίου

3.1 Σύνταξη και έγκριση

Ο Ταμιακός Απολογισμός διαμορφώνεται από τα οικονομικά αποτελέσματα που προκύπτουν από την εκτέλεση του Προϋπολογισμού.

Συμφώνα με το άρθρο 163 του ΚΔΚ, μετά τη λήξη του οικονομικού έτους, ο ταμίας προβαίνει στην κατάρτιση του Ταμιακού Απολογισμού. Το αργότερο μέχρι το τέλος Μαΐου, του επόμενου οικονομικού έτους από αυτό που αφορά ο Απολογισμός, πρέπει ο ταμίας να υποβάλλει τον Απολογισμό στην Δημαρχιακή Επιτροπή, διάμεσου του Δημάρχου (Θεόδωρου, 2009).

Η Οικονομική Επιτροπή μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 2 μηνών από τότε που παρέλαβε τα απολογιστικά στοιχεία, δηλαδή το αργότερο μέχρι τέλη Ιουλίου προβαίνει στον προέλεγχο του Απολογισμού σε ειδική συνεδρίαση. Μέσα σε 5 ημέρες από τη λήψη της απόφασης, δηλαδή το αργότερο μέχρι 5 Αυγούστου, υποβάλλει τον Απολογισμό μαζί με εισηγητική έκθεση, στο Δημοτικό Συμβούλιο για έγκριση (Θεόδωρου, 2009).

Το Δημοτικό Συμβούλιο μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 2 μηνών αφότου παρέλαβε τον Απολογισμό, δηλαδή το αργότερο μέχρι 5 Οκτωβρίου, αποφασίζει για την έγκριση αυτού. Μέσα το πολύ σε 1 μήνα, δηλαδή το αργότερο μέχρι 5 Νοεμβρίου, ο Ταμιακός Απολογισμός υποβάλλεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο για έλεγχο μαζί με όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά και η υποβολή του ανακοινώνεται στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Οι ανωτέρω αναφερόμενες ημερομηνίες ανάγονται σε εξάντληση των οριζόμενων προθεσμιών (Νικολόπουλος, 2009).

Οι Δήμοι με πληθυσμό άνω των 5000 κατοίκων η με τακτικά έσοδα άνω του 1.500.000€, υποβάλλουν στο Δημοτικό Συμβούλιο, εκτός του Ταμιακού Απολογισμού, και τον Ισολογισμό και τα Αποτελέσματα Χρήσεως (καθώς εφαρμόζουν το λογιστικό των Δήμων και το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των ΟΤΑ). (Θεόδωρου, 2009).

Ο Ισολογισμός και τα Αποτελέσματα Χρήσης του Δήμου, πριν την υποβολή τους στο ΔΣ, ελέγχονται από έναν Ορκωτό Ελεγκτή-Λογιστή ο οποίος ορίζεται κατά τον μήνα Οκτώβριο του έτους που αφορά η προς έλεγχο χρήση, με απόφαση του ΔΣ (Ν.3693/2008). Για τον έλεγχο των καταστάσεων του Δήμου, ο Ορκωτός Ελεγκτής εφαρμόζει τους κανόνες ελεγκτικής που ακολουθούν το ΣΟΕΛ (Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών), οι οποίοι συμφωνούν με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα.

Ο Ορκωτός Ελεγκτής συντάσσει Πιστοποιητικό Έλεγχου και την Έκθεση Έλεγχου, στην οποία αναφέρει αν ο Δήμος εφάρμοσε σωστά το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των ΟΤΑ και αν τηρήθηκαν οι διατάξεις του ΚΔΚ. Επίσης περιλαμβάνονται παρατηρήσεις που αναφέρονται σε ανεπάρκειες που επηρεάζουν σημαντικά την ακρίβεια των αριθμών των οικονομικών καταστάσεων (Ράλλης, 2007).

Συμφώνα με την παρ. 6 του άρθρου 163 του νέου ΚΔΚ, μετά την έγκριση τους, απαιτείται δημοσίευση συνοπτικής κατάστασης του Απολογισμού, του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσης του Δήμου (μαζί με το πιστοποιητικό έλεγχου του Ορκωτού Ελεγκτή-Λογιστή, σε μια τουλάχιστον ημερήσια η εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα, η αν δεν υπάρχει τέτοια, σε εφημερίδα η οποία εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο Δήμος (Νικολόπουλος, 2009).

Επιπλέον κατ' αντιστοιχία με τον Προϋπολογισμό, δημοσίευση πραγματοποιείται και στην Ιστοσελίδα του Δήμου και στο Πρόγραμμα Διαύγεια. (Θεόδωρου, 2009).

3.2 Απολογισμός - Ισολογισμός - Αποτελέσματα Χρήσης - Εφαρμογή του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου (άρθρο 163 του Ν.3463/2006)

Όσον αφορά τα βήματα σχετικά με τον απολογισμό – ισολογισμό των δήμων σύμφωνα με το άρθρο 163 αυτά είναι τα κάτωθι: (Ν. 3463/2006)

1. Μέχρι τα τέλη Μάιου, τα άτομα που ενεργούν για την ταμειακή υπηρεσία του Δήμου θα πρέπει να έχουν υποβάλλει ένα λογαριασμό διαχείρισης του δήμου μέσω του δημάρχου του οικείου δήμου στην επιτροπή του δήμου για το προηγούμενο οικονομικό έτος, ενώ ο λογαριασμός θα πρέπει να υποβάλλεται ενιαίος, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τυχόν μεταβολές που έχουν τυχόν συντελεστεί, σχετικά με τα πρόσωπα των ατόμων εκείνων που πραγματοποιούν την ταμειακή υπηρεσία. (Ν. 3463/2006)

2. Εν συνεχεία, μέσα σε έναν ορίζοντα δύο μηνών, από τη στιγμή που παρελήφθησαν τα παραπάνω στοιχεία, η επιτροπή του δημάρχου θα πρέπει να προβεί στον προέλεγχο των στοιχείων αυτών και στη συνέχεια εντός πέντε ημερών από τη στιγμή ολοκλήρωσης του διαστήματος των δύο μηνών θα πρέπει να προβεί στην υποβολή του απολογισμού, ο οποίος λόγω του κλαδικού λογιστικού σχεδίου, περιλαμβάνει την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, τον ισολογισμό, καθώς επίσης και την έκθεση του δημοτικού συμβουλίου.
3. Τέλος, προτού πραγματοποιηθεί η υποβολή των στοιχείων αυτών στο δημοτικό συμβούλιο θα πρέπει να πραγματοποιηθεί και ανάλογος έλεγχος από έναν ορκωτό ελεγκτή – λογιστή. (Ν. 3463/2006)

Αξίζει στο σημείο αυτό να τονισθεί, ότι λόγω του κλαδικού λογιστικού σχεδίου, που εφαρμόζουν οι δήμοι, οι τελευταίοι είναι υπόχρεοι σε κάθε οικονομικό έτος να έχουν ορίσει έναν ορκωτό ελεγκτή λογιστή, καθώς επίσης και τον αναπληρωτή τους μέχρι τα τέλη του Οκτωβρίου κάθε έτους. (Ν. 3463/2006)

Από την πλευρά του, ο ορκωτός ελεγκτής – λογιστής προκειμένου να ελέγξει τις οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται ετήσια από το δήμο εφαρμόζει το πλαίσιο αρχών και κανόνων ελεγκτικής του Σώματος Ορκωτών Λογιστών, οι οποίες με τη σειρά τους είναι σύμφωνες με το βασικό πλαίσιο αρχών των διεθνών λογιστικών και ελεγκτικών προτύπων. (Ν. 3463/2006)

Ειδικότερα, στο πιστοποιητικό ελέγχου, το οποίο χορηγείται από τον ορκωτό ελεγκτή αναφέρεται ρητά κατά πόσον ο ελεγχόμενος δήμος εφάρμοσε με ορθό τρόπο το κλαδικό λογιστικό σχέδιο, καθώς επίσης και κατά πόσον έχουν τηρηθεί οι διατάξεις που προβλέπονται από το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα, καθώς και οι αντίστοιχες κανονιστικές ρυθμίσεις, οι οποίες άπτονται του οικονομικού, διαχειριστικού και λογιστικού συστήματος των Δήμων. (Ν. 3463/2006)

Επιπλέον, στο πιστοποιητικό ελέγχου περιλαμβάνονται εκτός των άλλων και το σύνολο των παρατηρήσεων, οι οποίες σχετίζονται με σημαντικές ανεπάρκειες των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες έχουν ουσιώδη επίδραση στην ακρίβεια και την ορθότητα των κονδυλίων είτε του ισολογισμού είτε της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως. (Ν. 3463/2006)

Αξίζει επίσης να τονισθεί, ότι εκτός από το πιστοποιητικό ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει να συντάξει μια έκθεση ελέγχου, μέσα στην οποία θα συμπεριλάβει οτιδήποτε προέκυψε από τον έλεγχο του, κάνοντας παράθεση επιπλέον και των αναγκαίων υποδείξεων του για κάθε ζήτημα, μια έκθεση η οποία στη συνέχεια υποβάλλεται από αυτόν στο δημοτικό συμβούλιο του ελεγχόμενου δήμου, καθώς επίσης και στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. (Ν. 3463/2006)

Από την πλευρά του το δημοτικό συμβούλιο εντός ενός διαστήματος δύο μηνών από την παραλαβή του απολογισμού, δηλαδή του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης, όπως και της έκθεσης της επιτροπής του δημάρχου, αποφασίζει με πράξεις για την έγκριση ή μη του απολογισμού, διατυπώνοντας επίσης τις παρατηρήσεις του σχετικά με αυτόν. (Ν. 3463/2006)

Είναι επίσης σημαντικό να τονισθεί, ότι οι δήμοι οι οποίοι εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο είναι αναγκαίο στην παραπάνω συνάντηση να είναι παρών και ο ορκωτός ελεγκτής ή ο αναπληρωματικό τους, όποιος δηλαδή έδωσε το πιστοποιητικό ελέγχου, ενώ ακόμα και η περίπτωση απουσίας τους δεν επηρεάζει τη διαδικασία λήψης απόφασης, υπό την προϋπόθεση ότι έχει δοθεί έγκαιρη πρόσκληση σε αυτόν. (Ν. 3463/2006)

Στις περιπτώσεις αυτές, ο δήμαρχος μέσω εγγράφου του κοινοποιεί την απουσία του ορκωτού ελεγκτή από τη συνεδρίαση στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, ενώ παρέχεται στο δημοτικό συμβούλιο η δυνατότητα αποκλεισμού του ορκωτού ελεγκτή, ο οποίος δεν προσήλθε στη συνάντηση από επόμενο έλεγχο στο δήμο αυτό. (Ν. 3463/2006)

Εν συνεχεία ο απολογισμός αυτός σε συνδυασμό με την έκθεση ελέγχου και το σύνολο των δικαιολογητικών, που απαιτούνται υποβάλλονται στο ελεγκτικό συνέδριο για έλεγχο εντός ενός μηνός από τη στιγμή έκδοσης της πράξης του δημοτικού συμβουλίου, ενώ η υποβολή αυτή ανακοινώνεται επίσης και στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. (Ν. 3463/2006)

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η μη υποβολή του απολογισμού ή και του ισολογισμού στο Ελεγκτικό Συνέδριο, έχει σαν συνέπεια την επιβολή κυρώσεων σε βάρος των υπαίτιων παράλληλα με τη διενέργεια έκτακτου έκτακτος γενικευμένου ελέγχου στη διαχείριση του Δήμου, κατόπιν απόφασης, που λαμβάνεται από τον Πρόεδρο του

Ελεγκτικού Συνεδρίου, είτε αυτεπάγγελτα είτε ύστερα από αίτηση η οποία πραγματοποιείται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. (Ν. 3463/2006)

Τέλος, είναι απαραίτητο επίσης, να δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα του δήμου ή του νομού (εάν δεν υπάρχει στο δήμο) μια συνοπτική κατάσταση του απολογισμού, καθώς και του πιστοποιητικού ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή, από τη στιγμή έγκρισής τους από το διοικητικό συμβούλιο. (Ν. 3463/2006)

3.3 Ευθύνες Προϊσταμένων Οικονομικών Υπηρεσιών

Αναφορικά με τις ευθύνες των Προϊσταμένων των Οικονομικών Υπηρεσιών, αυτές συνοψίζονται στο άρθρο 25 του νόμου 4270/2014, το οποίο αναφέρει ρητά, ότι η βασική ευθύνη του προϊστάμενου οικονομικών υπηρεσιών είναι η ευθύνη για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του φορέα, καθώς επίσης και η εποπτεία του για την διασφάλιση της ομαλότητας ως προς τη λειτουργία των οικονομικών υπηρεσιών, καθώς επίσης και η κατάρτιση και εκτέλεση των προϋπολογισμών και η αποτύπωση με λογιστικό τρόπο των δραστηριοτήτων του φορέα σύμφωνα με τα οριζόμενα από το νόμο και το πλαίσιο οδηγιών του ΓΛΚ.

Πιο συγκεκριμένα, ο προϊστάμενος των οικονομικών υπηρεσιών λαμβάνει μέριμνα για τα ακόλουθα:

- ✓ Για την παροχή έγκαιρων και αξιόπιστων στοιχείων, τα οποία σχετίζονται με τον προϋπολογισμό του φορέα, στο εποπτεύον Υπουργείο, στο ΓΛΚ και στον Υπουργό Οικονομικών.
- ✓ Για την διασφάλιση της απαρέγκλιτης εφαρμογής των στόχων που έχουν τεθεί στα ισοζύγια, καθώς επίσης και την μη υπέρβαση των ανώτατων ορίων του προϋπολογισμού του φορέα του, ενώ ο προϊστάμενος έχει επίσης ευθύνη και για την ανάληψη των υποχρεώσεων του φορέα, έτσι ώστε να πραγματοποιείται διενέργεια δαπανών, μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που έχει γίνει αποδεκτή αντίστοιχη πίστωσή τους στον προϋπολογισμό του δήμου.
- ✓ Για την παροχή υποστήριξης, καθώς και για την πραγματοποίηση εισηγήσεων στα ανώτατα όργανα της διοίκησης του φορέα, με απώτερο σκοπό να υπάρξει μια όσο το δυνατόν πιο ικανοποιητική κατανομή των περιορισμένων πόρων του φορέα, καθώς επίσης και των ενδεχόμενων εποπτευόμενων φορέων.

- ✓ Για τη συμμόρφωση του με τυχόν υποχρεωτικές οδηγίες, οι οποίες έχουν εκδοθεί είτε από το Υπουργείο Οικονομικών είτε από το ΓΛΚ.
- ✓ Ευθύνη για την είσπραξη των αναμενόμενων εσόδων του φορέα
- ✓ Ευθύνες για τη δημιουργία και τήρηση εσωτερικών δικλίδων στο πεδίο της δημοσιονομικής διαχείρισης, οι οποίες θα σχετίζονται τόσο με τα έσοδα όσο και με τις δαπάνες. (Ν. 4270/2014)

Επιπλέον, για την εκτέλεση των καθηκόντων που προβλέπονται στην παράγραφο 2, ο **προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών** έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: (Ν. 4270/2014)

- ✓ Είναι υπεύθυνος για το συντονισμό της προετοιμασίας του Μ.Π.Δ.Σ, καθώς επίσης και για το συντονισμό και την προετοιμασία και του ετήσιου προϋπολογισμού του φορέα, με βάση το πλαίσιο αρχών και οδηγιών του ΓΛΚ και του αντίστοιχου Υπουργείου, ενώ είναι επίσης υπεύθυνος και για το κομμάτι της διαβίβασης των προβλέψεων στον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών του εποπτεύοντος Υπουργείου, αφότου έχει προηγηθεί η αναγκαία έγκριση από το όργανο διοίκησης του φορέα.
- ✓ Επιπλέον, στις περιπτώσεις εκείνες που ο προϊστάμενος θεωρήσει ότι δεν είναι δυνατή η τήρηση του ισχύοντος Μ.Π.Δ.Σ. ή του ετήσιου προϋπολογισμού του φορέα, τότε θα πρέπει να προβεί σε κατάλληλη ενημέρωση του οργάνου διοίκησης του φορέα, του Γενικού Γραμματέα του εποπτεύοντος Υπουργείου και το ΓΛΚ, ενώ εν συνεχεία ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών του εποπτεύοντος Υπουργείου θα προχωρήσει στην από κοινού εξέταση με τους ανωτέρω για τα περιθώρια δυνατοτήτων ανάληψης επιπλέον διορθωτικών δράσεων, ώστε να αντιστραφεί η κατάσταση αυτή.
- ✓ Επιπλέον, ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών είναι υπεύθυνος για την κατάρτιση των προβλέψεων για τις μηνιαίες ταμειακές ανάγκες, καθώς επίσης και για την παρακολούθηση της διαδικασίας εκτέλεσης του προϋπολογισμού του φορέα σε μηνιαία βάση. Στις περιπτώσεις δε που παρατηρηθεί απόκλιση από την εκτέλεση του, τότε θα πρέπει να προβεί σε ενημέρωση του οργάνου διοίκησης του φορέα, του Γενικού Γραμματέα του εποπτεύοντος Υπουργείου

και το ΓΛΚ, κάνοντας προτάσεις για τυχόν διορθωτικές ενέργειες, μέσα στις οποίες συγκαταλέγεται και η πιθανή ανακατανομή πιστώσεων.

- ✓ Επίσης, ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών είναι υπεύθυνος για τη διενέργεια όλων των δημοσιονομικών δεσμεύσεων, καθώς επίσης και για τη διασφάλιση της ορθής τήρησης του Μητρώου Δεσμεύσεων, όπως επίσης και για τη διαβίβαση τους σε μηνιαία βάση των συνόλου των απαιτούμενων στοιχείων αναφορικά με τις δεσμεύσεις έχουν αναληφθεί από τον προϊστάμενο των οικονομικών υπηρεσιών του εποπτεύοντος φορέα.
- ✓ Το σύνολο των υπηρεσιών του φορέα είναι υποχρεωμένες να παρέχουν έγκαιρη ενημέρωση στον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών του φορέα για το σύνολο των πληροφοριών και των στοιχείων εκείνων, τα οποία είναι απαραίτητα για την επίτευξη και εκπλήρωση των υποχρεώσεών του.
- ✓ Ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών είναι υποχρεωμένος να προβαίνει στην πιστή εφαρμογή των οδηγιών σχετικά με την οικονομική διαχείριση και οι οποίες έχουν εκδοθεί από το ΓΛΚ και το εποπτεύον Υπουργείο, έχοντας επίσης τη δυνατότητα εισήγησης της εξειδίκευσής τους.

Τέλος, όπως ορίζεται με σαφήνεια από το άρθρο 68 παρ. 3 του Ν.4270/2014, αναφορικά με τις διαδικασίες για τον έλεγχο της ανάληψης των υποχρεώσεων ορίζεται με σαφήνεια, ότι οι **προϊστάμενοι των οικονομικών υπηρεσιών** του συνόλου των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης θα πρέπει να είναι σε θέση να διασφαλίζουν ότι: (Ν. 4270/2014)

- ✓ το σύνολο των εγκρινόμενων και καταχαρούμενων δεσμεύσεων θα πρέπει να υπόκεινται στον όρο του επαρκούς διαθέσιμου υπολοίπου πιστώσεων για το συγκεκριμένο κωδικό του προϋπολογισμού,
- ✓ για το σύνολο των μακροχρόνιων υποχρέωσαν του προϋπολογισμού, υπάρχει πιστή τήρηση των προϋποθέσεων, που έχουν τεθεί από το άρθρου 67,
- ✓ το σύνολο των τιμολογίων που αφορούν αγορές αγαθών και υπηρεσιών έχουν εξοφληθεί έγκαιρα
- ✓ Μη ύπαρξη συσσωρευμένων οφειλών
- ✓ Το σύνολο των εκκρεμών υποχρεώσεων και των ανεξόφλητων τιμολογίων στα τέλη του έτους έχουν μεταφερθεί σε επόμενο οικονομικό έτος και έχουν εξοφληθεί κατά προτεραιότητα χρόνου.

Κεφάλαιο 4: Χρηματοοικονομικοί δείκτες

4.1 Έννοια δεικτών

Η Χρηματοοικονομική Επιστήμη στα πλαίσια των διαδικασιών Προγραμματισμού, Οργάνωσης, Διαχείρισης και Έλεγχου μιας Οικονομικής Μονάδας, παρέχει διαφορά εργαλεία, μεταξύ των οποίων και οι οικονομικοί αριθμοδείκτες. Η χρήση τους υπαγορεύεται από το χρηματοοικονομικό μάνατζμεντ, για την διεξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων και την δημιουργία προτάσεων για την επίλυση των προβλημάτων που τυχόν προκύψουν. Η μέθοδος των δεικτών είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στις περιπτώσεις που ο αναλυτής δεν έχει στη διάθεση του λεπτομερείς πληροφορίες για τις συνθήκες χρηματοοικονομικής λειτουργίας των εξεταζομένων οργανισμών.

Οι δείκτες συνοψίζουν με συστηματικό τρόπο μεγάλο αριθμό χρηματοοικονομικών δεδομένων, την εξέλιξη των οποίων θέλουμε να εξετάσουμε. (Καραγιάνης, 2004)

Οι οικονομικοί δείκτες είναι σχέσεις/συσχετίσεις μεταξύ μεγεθών λογιστικής η στατιστικής φύσης με στόχο την ανάλυση της κατάστασης του οργανισμού. Οι ΟΤΑ αποτελούν μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς οπότε οι στόχοι τους διαφέρουν από μια επιχείρηση που στόχο έχει τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Παρόλα αυτά, η χρήση δεικτών και άλλων εργαλείων της σύγχρονης οικονομικής επιστήμης, απαιτείται να γίνεται και από τους ΟΤΑ, καθώς έτσι θα διασφαλίσουν την υλοποίηση μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών στόχων.

Επίσης μπορούν να εντοπιστούν πολλά προβλήματα και να δοθούν λύσεις σ' αυτά. Κάποια ακόμη πλεονεκτήματα των δεικτών είναι ότι: (Καραγιάνης, 2004)

- ✓ Δίνουν πληροφόρηση στους δημότες σχετικά με την χρήση των δημοτικών πόρων και την δημιουργία ωφελειών προς αυτούς. Οι πολίτες δεν χρειάζεται να διαβάσουν πολυσέλιδα κείμενα για να πληροφορηθούν για την πορεία του Δήμου τους άλλα μέσα σε 2 σελίδες έχουν όλη την πληροφόρηση που χρειάζονται.
- ✓ Δίνουν πληροφόρηση στους χρηματοδότες. Οι ΟΤΑ πλέον έχουν πολλές πηγές χρηματοδότησης, όπως ευρωπαϊκά προγράμματα, ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων, ιδιωτικές τράπεζες κτλ. Η πληροφόρηση μέσω των δεικτών μπορεί να βοηθήσει προς την εύρεση πηγών χρηματοδότησης.

Για τον υπολογισμό των δεικτών των ΟΤΑ τα οικονομικά μεγέθη λαμβάνονται από το Λογιστικό των ΟΤΑ, τα Αποτελέσματα Χρήσης, τον Ισολογισμό, τους λογαριασμούς γενικής και αναλυτικής λογιστικής, τα λογιστικά και στατιστικά στοιχεία των ΟΤΑ (Καραγιλάνης, 2004). Επίσης κατά την ανάλυση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλα στοιχεία, όπως το μέγεθος του Δήμου, την γεωγραφική θέση του, την οργάνωση των υπηρεσιών κλπ. (Καραγιλάνης, 2004)

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 165 παρ. 2 του ΚΔΚ και του άρθρου 267 παρ. 7 του Ν.3852/2010, ορίζεται ότι με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, καθορίζονται οι δείκτες αξιολόγησης της οικονομικής διαχείρισης των ΟΤΑ, οι οποίοι συνοδεύουν τον Προϋπολογισμό τον Απολογισμό και τον Ισολογισμό. Σε εκτέλεση της ανωτέρω διάταξης εκδόθηκε η απόφαση 74712/29-12-2010 του Υπουργού Εσωτερικών, με την οποία στο άρθρο 6 καθορίζονται αριθμοδείκτες αξιολόγησης, για τις ανάγκες αξιολόγησης των οικονομικών στοιχείων ενός Δήμου, που καταχωρούνται στη Βάση Δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών. (Καραγιλάνης, 2004)

Το άρθρο 6 της απόφασης αυτής, απλώς αναφέρει τους ενδεδειγμένους δείκτες για την ανωτέρω αιτία, χωρίς όμως καμία επιπλέον επεξήγηση για το στόχο ή το αποτέλεσμα που υποδεικνύει κάθε δείκτης, ούτε έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα κάποιο ερμηνευτικό έγγραφο ή εγκύκλιος που να ερμηνεύει αυτούς. Οι αναλύσεις που συνοδεύουν κάθε δείκτη έχουν εξαχθέν από εμάς με βάση την ερμηνεία που προκύπτει από τους παραδεκτούς κανόνες της οικονομικής επιστήμης. (Καραγιλάνης, 2004)

Εκτός των δεικτών της παραπάνω Υ.Α., για τις ανάγκες της εργασίας γίνεται και χρήση επιπλέον δεικτών σύμφωνα με τους παραδεκτούς κανόνες της οικονομικής επιστήμης που συνάδουν με τους ΟΤΑ και από τους οποίους μπορούν να εξαρθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τα οικονομικά δεδομένα ενός ΟΤΑ. (Καραγιλάνης, 2004)

Κατά συνέπεια, για τον βασικό σκοπό της μελέτης μας, που αφορά τη συγκριτική οικονομική ανάλυση των οικονομικών μεγεθών που αποτυπώνονται στον Προϋπολογισμό τους, χρησιμοποιούνται οι χρηματοοικονομικοί δείκτες ως η ενδεδειγμένη μέθοδος προκειμένου να καταλήξουμε σε ασφαλή συμπεράσματα.

(Καραγιλάνης, 2004)

4.2 Σημαντικότεροι δείκτες

Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι χρηματοοικονομικοί δείκτες για ένα δήμο είναι οι ακόλουθοι:

4.2.1 Δείκτες εσόδων και εξόδων ανά κάτοικο

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ**

Εκφράζει το ποσό που αντιστοιχεί σε κάθε δημότη (κατά κεφαλήν) με βάση το σύνολο των εσόδων. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης, τόσα περισσότερα έσοδα μπορεί να διαθέσει ο Δήμος ανά κάτοικο για την υλοποίηση των πολιτικών του. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ**

Εκφράζει το ποσό που αντιστοιχεί σε κάθε δημότη (κατά κεφαλήν) με βάση το σύνολο των εξόδων. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης, τόσες περισσότερες δαπάνες ανά κάτοικο διαθέτει ο Δήμος για την εφαρμογή του προγράμματος δράσης του.

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΔΗΜΟΤΩΝ**

Εκφράζει το ποσό που επιβαρύνει κάθε δημότη κατά μέσο όρο η είσπραξη των ιδίων εσόδων.

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ**

Εκφράζει την επιβάρυνση για κάθε δημότη από τα ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΕΛΗ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ**

Εκφράζει την επιβάρυνση για κάθε δημότη από φόρους και τέλη.

- **ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ**

Ο δείκτης δείχνει την επιβάρυνση των κατοίκων για τις λειτουργικές δαπάνες. Εκφράζει δηλαδή το ποσό ανά δημότη που απαιτείται για την κάλυψη της λειτουργίας του Δήμου, της παροχής υπηρεσιών και της εφαρμογής των πολιτικών του. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ**

Εκφράζει το ποσό των επενδύσεων που αντιστοιχεί σε κάθε κάτοικο. Εκφράζει δηλαδή το ποσό ανά κάτοικο που αφιερώνει ο Δήμος κατά μέσο όρο για επενδύσεις. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ**

Εκφράζει το ποσό που λαμβάνει ο Δήμος ανά κάτοικο από τις επιχορηγήσεις της κεντρικής διοίκησης. (Παπαδοπούλου, 2016)

4.2.2 Δείκτες ανθρώπινου δυναμικού

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ**

Εκφράζει το κόστος από τη συνολική μισθοδοσία του προσωπικού σε σχέση με το σύνολο των δαπανών. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης, τόσο περιορίζεται η δυνατότητα του Δήμου για επενδύσεις. Αντίστοιχα, όσο μικρότερη είναι η τιμή αυτού του δείκτη, τόσο αυξάνεται η δυνατότητα του ΟΤΑ για υλοποίηση επενδύσεων, άσκηση κοινωνικής πολιτικής κ.α. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ**

Εκφράζει τη συσχέτιση του κόστους απασχόλησης ενός Δήμου με τα έξοδα χρήσης του. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη σημαίνει ότι τόσο περισσότερο χρησιμοποιούνται οι πόροι για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών, για την εξυπηρέτηση του κόστους απασχόλησης. (Παπαδοπούλου, 2016)

4.2.3 Δείκτες συσχέτισης εσόδων και εξόδων

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ**

Όσο υψηλότερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο περισσότερα χρήματα από τα τακτικά έσοδα του Δήμου δεσμεύονται για την κάλυψη της μισθοδοσίας του προσωπικού, ενώ αντίθετα όσο μικρότερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο αυξάνεται η δυνατότητα του ΟΤΑ για επενδύσεις. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**

Ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας των ΟΤΑ θέτει ως επιθυμητή τιμή του δείκτη τη μονάδα (100%) που σημαίνει πλήρη κάλυψη του κόστους των ανταποδοτικών Υπηρεσιών από τα εισπραττόμενα έσοδα. Αν η τιμή του δείκτη είναι μικρότερη της μονάδος, τότε υποκρύπτεται φορολογία. Εκφράζει το ποσοστό των ΚΑΠ που διατίθενται για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ**

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των τακτικών εσόδων στο σύνολο των εσόδων του Δήμου. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη είναι η αυτοδυναμία του Δήμου καθώς στηρίζεται σε τακτικά έσοδα. Τα τακτικά έσοδα είναι προβλέψιμες πηγές εσόδων και έτσι ο Δήμος μπορεί να κάνει πολύ καλύτερο προγραμματισμό. Αντίθετα, τα έκτακτα έσοδα επειδή δεν επαναλαμβάνονται κάθε έτος (εκτός από την ΣΑΤΑ που μπορεί να συμπεριλαμβάνεται στα έκτακτα έσοδα άλλα λειτουργεί ως τακτική επιχορήγηση), δημιουργούν δυσκολίες στον οικονομικό σχεδιασμό. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ**

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των εκτάκτων εσόδων στο σύνολο των εσόδων του Δήμου. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή αυτού του δείκτη τόσο περισσότερο εξαρτάται ο ΟΤΑ από μη ελεγχόμενες πηγές εσόδων σε ετησία βάση. Συνεπώς υπάρχει μικρή δυνατότητα αυτόνομου προγραμματισμού και δράσης. (Παπαδοπούλου, 2016)

4.2.4 Δείκτες εξάρτησης

- **ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ**

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των επιχορηγήσεων (τακτικών και εκτάκτων) του Δήμου στο σύνολο των εσόδων του. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη, τόσο περισσότερο περιορίζεται η αυτοδυναμία του Δήμου και αυξάνει η εξάρτηση του από επιχορηγήσεις. (Παπαδοπούλου, 2016)

Βέβαια από την άλλη, μια μικρή τιμή αυτού του δείκτη μπορεί να δείχνει αδυναμία του Δήμου για προγραμματισμό, σχεδιασμό και απορρόφηση επιχορηγήσεων από ευρωπαϊκές και εθνικές πηγές για την πραγματοποίηση έργων και δράσεων.

(Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ**

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων εσόδων του Δήμου στο σύνολο των εσόδων. Όσο αυξάνει αυτός ο δείκτης, τόσο μικρότερη είναι η εξάρτηση του ΟΤΑ από τις τακτικές και έκτακτες επιχορηγήσεις και από άλλα έσοδα (πχ. Δάνεια) και έτσι έχει την δυνατότητα να κάνει έναν αποτελεσματικό οικονομικό προγραμματισμό. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ**

Είναι η σχέση που δείχνει το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων τακτικών εσόδων στο σύνολο των τακτικών εσόδων. Όσο αυξάνεται η τιμή του δείκτη τόσο αυξάνεται η ανεξαρτησία του Δήμου από τις χρηματοδοτήσεις της Κεντρικής Διοίκησης και έτσι μπορεί να προγραμματίζει τις οικονομικές του υποχρεώσεις με βάση τοπικές πηγές εσόδων. (Παπαδοπούλου, 2016)

4.2.5 Δείκτες λειτουργικών δαπανών

- **ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ**

Εκφράζει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων αποτελούν οι λειτουργικές δαπάνες του Δήμου. Υψηλές τιμές του δείκτη, φανερώνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων έχει διατεθεί για έξοδα χρήσης και έτσι δεν έχουν γίνει πολλές επενδύσεις (έργα, αγορές παγίων κτλ.). Μπορεί επίσης να σημαίνει ιδιαίτερα υψηλό λειτουργικό κόστος και αρά σπάταλη πόρων, κάτι όμως που θα προκύψει από εξέταση και άλλων δεικτών. Από την άλλη βέβαια, μπορεί να σημαίνει και «αφοσίωση» του ΟΤΑ στην παροχή υπηρεσιών. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Εκφράζει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων έχει διατεθεί σε έργα και επενδύσεις. Υψηλές τιμές δείχνουν την βούληση του ΟΤΑ για επενδυτικές επιλογές. Επίσης μπορεί να υποδηλώνουν πως ο ΟΤΑ βρίσκεται σε στάδιο ταχείας ανάπτυξης, οπού

χρειάζεται για παράδειγμα η δημιουργία υποδομών. Από την άλλη, οι υψηλές τιμές μπορεί να οφείλονται είτε σε δραστικά περιορισμένα λειτουργικά έξοδα, είτε σε ανυπαρξία παροχής υπηρεσιών. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

Εκφράζει το ποσοστό των ΧΕΠ που δεν έχουν εξοφληθεί ως προς το σύνολο των πληρωθέντων εξόδων. Όσο αυξάνει αυτός ο δείκτης, τόσο μεγαλύτερες είναι οι υποχρεώσεις του Δήμου προς τρίτους. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ**

Εκφράζει το ποσοστό των ανείσπρακτων εσόδων ως προς το σύνολο των εισπραχθέντων εσόδων. Όσο μεγαλύτερος αυτός ο δείκτης τόσο αυξάνονται οι απαιτήσεις του Δήμου από τρίτους. (Παπαδοπούλου, 2016)

- **ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ**

Δείχνει το ποσοστό των τακτικών εσόδων που προορίζεται για την κάλυψη των τοκοχρεολυτικών δόσεων. Τα τοκοχρεολύσια προέρχονται από δάνεια που έχει συνάψει ο ΟΤΑ με πιστωτικά ιδρύματα του εσωτερικού (κυρίως από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δάνειων) ή του εξωτερικού, προκειμένου να καλύψει λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες. Αυτός ο δείκτης βοηθάτε στην ορθολογική διαχείριση των οικονομικών του ΟΤΑ και στην λήψη αποφάσεων. Αυτό συμβαίνει γιατί μέσω του δείκτη μπορεί να εκτιμηθεί αν ο Δήμος ανταπεξέρχεται στις τοκοχρεωλυτικές του υποχρεώσεις. (Παπαδοπούλου, 2016)

Όσο αυξάνεται η τιμή του δείκτη τόσο αυξάνεται το ποσοστό των τακτικών εσόδων που καλύπτει τις τοκοχρεολυτικές δόσεις και έτσι μειώνεται το ποσοστό των τακτικών εσόδων που προορίζεται για λειτουργικές δαπάνες. (Παπαδοπούλου, 2016)

Επίσης μέσα από αυτόν τον δείκτη, φαίνεται η δανειοληπτική ικανότητα του ΟΤΑ. Πρόκειται για ένα από τα βασικά κριτήρια που χρησιμοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα για να αξιολογήσουν τα αιτήματα των ΟΤΑ προς δανειοδότηση. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο μειώνεται και η πιστοληπτική του ικανότητα.

(Παπαδοπούλου, 2016)

Κεφάλαιο 5: Δήμος Βύρωνα και χρηματοοικονομικές καταστάσεις

5.1 Λίγα στοιχεία για το Δήμο Βύρωνα

Η θέση του Δήμου Βύρωνα ως όριο του Πολεοδομικού συγκροτήματος της ευρύτερης περιοχής πρωτεύουσας και όριο της αστικής διάχυσης προς την νοτιοανατολική πλευρά του ορούς Υμηττός, έχει κατά πολύ επηρεάσει την αναπτυξιακή πορεία του Δήμου.

(<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ReYhNgW33FQJ:dias.library.tuc.gr/view/manf/67751+&cd=1&hl=el&ct=clnk&gl=gr>)

Παράλληλα στην θέση του ενδεχομένως, να οφείλονται οι πολύ έντονες πιέσεις αστικοποίησης του εξωστικού του χώρου. Η γειτνίαση με τον Υμηττό αλλά και η θέση του Δήμου μεταξύ των νότιων δήμων της Αθήνας που έχουν παραδοσιακά πολύ καλή ποιότητα ζωής, καθώς και η γειτνίαση με το κέντρο της Αθήνας δικαιολογούν την αστικοποίηση των τελευταίων ετών. Ο Δήμος καλείται να αξιοποιήσει όλα τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την ανάπτυξη των μεταφορικών υποδομών (Αττικής Οδού) και να εξοπλιστεί με όλα εκείνα τα θεσμικά εργαλεία που θα εξασφαλίσουν την ελεγχόμενη ανάπτυξη του αλλά και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. (<http://www.dimosbyrona.gr/article.php?id=1038>)

Άλλωστε η βελτίωση της προσβασιμότητας έχει δημιουργήσει πρόσφορο έδαφος για την εγκατάσταση στην περιοχή κυρίως χρήσεων κατοικίας και την προσέλκυση νεαρών πληθυσμών για μόνιμη κατοικία, λογγό της γειτνίασης του Δήμου με την Δάφνη και τις εγκαταστάσεις του ΤΕΕΦΑ, αλλά και λογγό της γειτνίασης με την πανεπιστημιούπολη του Δήμου Ζωγράφου.

(<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ReYhNgW33FQJ:dias.library.tuc.gr/view/manf/67751+&cd=1&hl=el&ct=clnk&gl=gr>)

Όσον αφορά τα κυριότερα πλεονεκτήματα του δήμου αυτά είναι τα ακόλουθα:

- ✓ Πλούσιο φυσικό περιβάλλον
- ✓ Ευαίσθητοποιημένη και δραστήρια κοινωνία πολιτών
- ✓ Οργανωμένο αστικό περιβάλλον

- ✓ Επάρκεια χώρων πράσινου
- ✓ Ικανοποιητικός βαθμός πολιτιστικής δραστηριότητας στην περιοχή με περιθώρια βελτίωσης (πχ. Φεστιβάλ)
- ✓ Πόλος έλξης πληθυσμού και δραστηριοτήτων λογγό γειτνίασης με το κέντρο και άλλες υπερτονικές δραστηριότητες
- ✓ Γειτνίαση με τον Υμηττό
- ✓ Πλήρης κάλυψη τεχνικών δικτύων υποδομών με έμφαση στο αποχετευτικό.
- ✓ Συγκροτημένη πολεοδομική δομή με επιμέρους γειτονιές που λειτουργούν αυτόνομα Κομβικό σημείο περιοχής.
(<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ReYhNgW33FQJ:di.as.library.tuc.gr/view/manf/67751+&cd=1&hl=el&ct=clnk&gl=gr>)

Από την άλλη πλευρά, οι κυριότερες αδυναμίες του δήμου είναι οι κάτωθι:
(<http://www.dimosbyrona.gr/article.php?id=1038>)

- ✓ Μη ύπαρξη περιοχών ικανών προς πολεοδόμηση και περιορισμός της οικοδομικής δραστηριότητας
- ✓ Έλλειψη οργανωμένων χώρων στάθμευσης σε σημεία όπου χωροθετούνται χρήσεις υπερτονικού χαρακτήρα
- ✓ Έντονη αστικοποίηση και πιέσεις οικοπεδοποίησης αδόμητων χωρικών ενοτήτων.
- ✓ Μη ύπαρξη επικαιροποιημένου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου στην περιοχή του Δήμου.
- ✓ Συνύπαρξη και συχνά γειτνίαση αντικρουόμενων χρήσεων γης.
- ✓ Το έντονο πρόβλημα ρύπανσης της περιοχής κυρίως λογγό της κυκλοφορίας των οχημάτων.
- ✓ Η γειτνίαση με την δασική περιοχή του Υμηττού, χώρων όπως ο ΣΜΑ κι η εξορυκτική δραστηριότητα
- ✓ Επικαιροποιημένος χωρικός σχεδιασμός για την πλήρη εξασφάλιση των χρήσεων γης ανά περιοχή

Αντίθετα, οι κυριότερες ευκαιρίες που παρουσιάζει η περιοχή είναι οι κάτωθι:
(<http://www.dimosbyrona.gr/article.php?id=1038>)

- ✓ Οι δυνατότητες χρηματοδότησης έργων που ανοίγονται μέσω των νέων εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων της Δ' προγραμματικής περιόδου.
- ✓ Οι νέες ευκαιρίες που προσδίδουν οι νέες τεχνολογίες
- ✓ Η αύξηση των μεταναστών μπορεί να δημιουργήσει ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον.
- ✓ Συνεχής εκσυγχρονισμός σχεδίων αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών με έμφαση στις πυρκαγιές, δημιουργία νέων σταθμών άντλησης νερού, συνεργασία με δασική υπηρεσία και πυροσβεστική.
- ✓ Ενίσχυση δομών πολιτικής προστασίας
- ✓ Ένταξη σε προγράμματα μείωσης κατανάλωσης ενέργειας των δημοτικών κτιρίων, σχολείων κλπ, όπως πράσινες στέγες κα.
- ✓ Συνεργασία σε θέματα χωρικού σχεδιασμού και ανάπτυξης με τους επαπτόμενους Δήμους.
- ✓ Ανάδειξη χαρακτήρα αναψυχής της δασικής έκτασης (δασικές/ περιπατητικές διαδρομές, στάσεις κλπ.)

Τέλος, οι κυριότερες απειλές του δήμου είναι οι κάτωθι:

- ✓ Ανυπαρξία αδόμητων χώρων που αντικρούεται με την μεγάλη ζήτηση για κατοικία κι απειλεί την δασική περιοχή
- ✓ Αναντιστοιχία μεταξύ αγοράς και ζήτησης
- ✓ Η μη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με την επέκταση της Αττικής Οδού
- ✓ Στις αδόμητες/εκτός σχεδίου περιοχές καθώς και στις σχεδιαζόμενες αναπτυξιακές παρεμβάσεις της περιοχής ενέχει ο κίνδυνος να μην ακολουθούσουν οι αρχές της ήπιας ανάπτυξης που σέβεται το περιβάλλον και τις ανάγκες των κατοίκων του Δήμου.

(<http://www.dimosbyrona.gr/article.php?id=1038>)

Ο Δήμος ουσιαστικά αποτελεί έναν από τους βασικότερους, αν όχι το βασικότερο παράγοντα τοπικής ανάπτυξης. Η ανάλυση και καταγραφή του εσωτερικού περιβάλλοντος μας επιτρέπει να αξιολογήσουμε σε ποιο βαθμό η δομή, η οργάνωση και οι μηχανισμοί που διαθέτει ο Δήμος, ικανοποιούν τις σύγχρονες προδιαγραφές παροχής ποιοτικών υπηρεσιών στον τοπικό πληθυσμό και κατά πόσο εμπεριέχουν τα στοιχεία εκείνα που ενισχύουν την αναπτυξιακή διαδικασία σε τοπικό επίπεδο.

5.2 Χρηματοοικονομικές καταστάσεις δήμων

Οι Δήμοι συντάσσουν και δημοσιεύουν σε ετήσια βάση τις ακόλουθες χρηματοοικονομικές καταστάσεις:

- Ισολογισμός
- Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης,
- Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων.

Επίσης καταρτίζουν αλλά δεν δημοσιεύουν την Κατάσταση Γενικής Εκμετάλλευσης. Οι Δήμοι δεν υποχρεούνται να καταρτίζουν Κατάσταση Ταμειακών Ροών. Οι παραπάνω χρηματοοικονομικές καταστάσεις συνοδεύονται από ένα προσάρτημα το οποίο έχει το ρολό των σημειώσεων, χωρίς ωστόσο την παροχή ιδιαίτερα λεπτομερών πληροφοριών. Τέλος, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις δεν συμφιλώνονται με τον (ταμειακό) απολογισμό, ούτε εμφανίζονται σε αυτές πληροφορίες που αφορούν τον προϋπολογισμό. (IOBE, 2017)

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται από τους Δήμους ελέγχονται από ορκωτούς λογιστές. Πιο συγκεκριμένα, τα καθήκοντα των ελεγκτών είναι τα ακόλουθα: (IOBE, 2017)

- Πρέπει να εφαρμόζουν τους κανόνες και τις αρχές του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών – Λογιστών που έχουν αναπτυχθέν για τους έλεγχους στον ιδιωτικό τομέα
- Η έκθεση έλεγχου θα πρέπει να αναφέρει αν ο Δήμος εφάρμοσε ορθά το Π.Δ. 315/1999, τον κώδικα των Δήμων και άλλες νομοθετικές απαιτήσεις.

Οι έλεγχοι που γίνονται από τους ελεγκτές είναι οι τυπικοί έλεγχοι των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ο σκοπός τους δεν επεκτείνεται σε έλεγχους απόδοσης. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, η μορφή και το περιεχόμενο της έκθεσης έλεγχου των Δήμων ακολουθεί το αντίστοιχο των ελέγχων για τον ιδιωτικό τομέα.

(IOBE, 2017)

Οι Δήμοι ορίζουν τον ελεγκτή από τη δεξαμενή των ελεγκτών του ιδιωτικού τομέα που περιλαμβάνει μελή του Ινστιτούτου Ορκωτών Ελεγκτών –Λογιστών Ελλάδος. (IOBE, 2017)

Κεφάλαιο 6: Ανάλυση αριθμοδεικτών Δήμου Βύρωνα

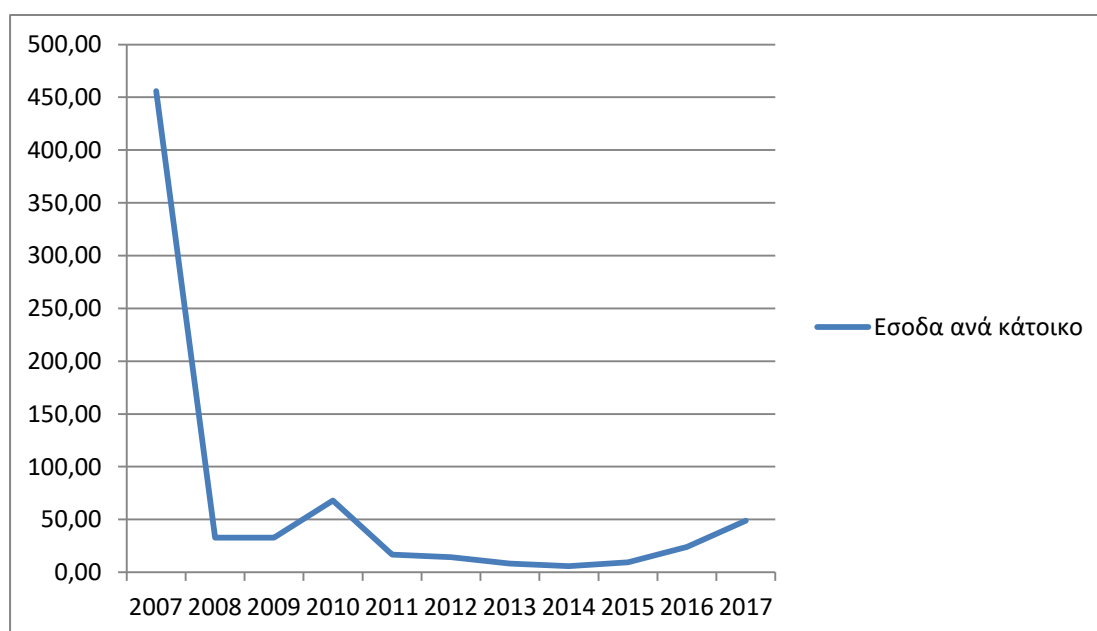
6.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το τμήμα της μελέτης χρησιμοποιούνται στοιχεία από δημοσιευμένες λογιστικές καταστάσεις των ΟΤΑ προκειμένου να υπολογιστούν ορισμένοι από τους αριθμοδείκτες, που αναλύθηκαν παραπάνω, ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία του Δήμου Βύρωνα τη τελευταία δεκαετία, ενώ για τον αριθμό των κατοίκων λαμβάνουμε σαν δεδομένο την απογραφή του 2011, όπου ο δήμος Βύρωνα απαριθμούσε 61.308 κατοίκους.

6.2 Δείκτης εσόδων ανά κάτοικο

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
455,91	32,94	32,94	67,88	16,80	14,31	8,33	5,70	9,44	23,97	48,88

Πίνακας 1: Δείκτης εσόδων ανά κάτοικο

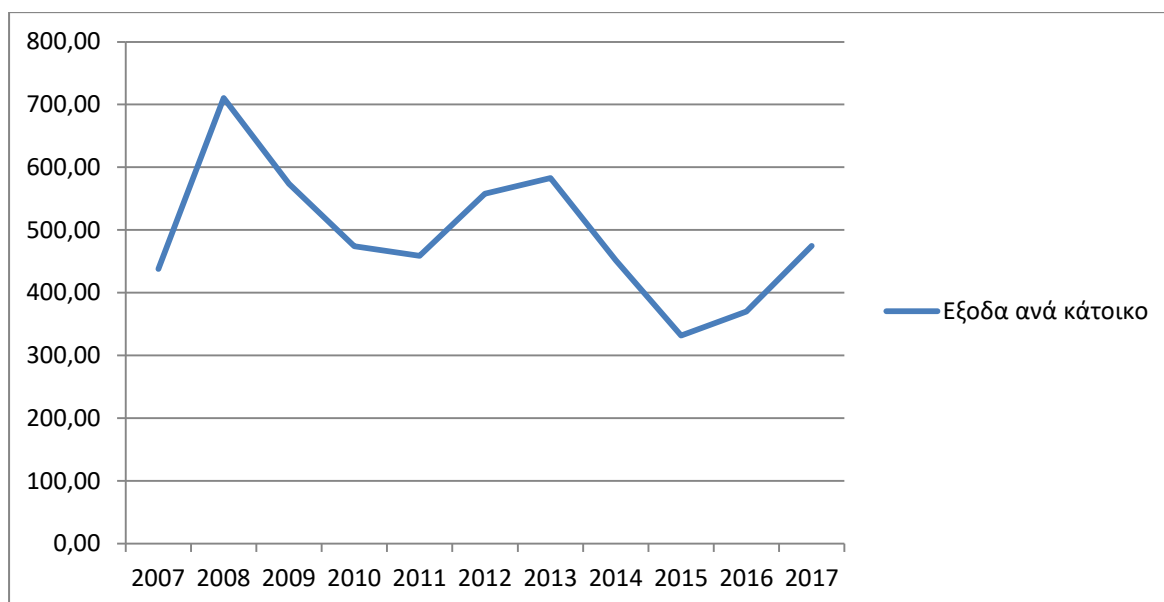
Γράφημα 1: Δείκτης εσόδων ανά κάτοικο

Από το παραπάνω γράφημα είναι σαφές, ότι λόγω της οικονομικής κρίσης, συνέπεια της οποίας ήταν ο περιορισμός της κρατικής χρηματοδότησης προς τους δήμους από το 2010 και έπειτα υπήρξε μια σημαντική πτώση στο δείκτη εσόδων ανά κάτοικο, κάτι που φανερώνει μια συνεχή μείωση των εσόδων που μπορεί να δαπανήσει ο δήμος για κάθε κάτοικό του, μια κατάσταση η οποία βελτιώθηκε ελαφρώς από το 2016 και έπειτα.

6.3 Δείκτης εξόδων ανά κάτοικο

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
437,68	710,58	573,49	474,05	458,83	557,65	583,04	451,46	331,55	370,08	474,52

Πίνακας 2: Δείκτης εξόδων ανά κάτοικο

Γράφημα 2: Δείκτης εξόδων ανά κάτοικο

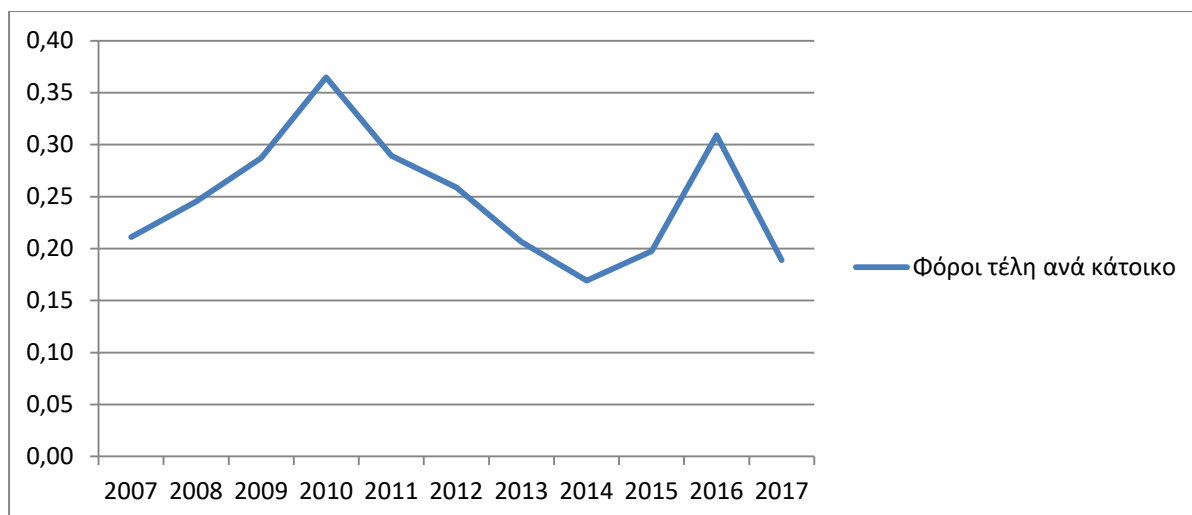
Από το παραπάνω γράφημα είναι σαφές, ότι τις περιόδους 2008 και 2011, καθώς και 2013-2015 παρατηρήθηκε μια μείωση του δείκτη αυτού, γεγονός το οποίο δείχνει ότι τις περιόδους αυτές μειώθηκαν οι δαπάνες του δήμου για την εφαρμογή των προγραμμάτων δράσεων του, ενώ τις άλλες περιόδους αυξήθηκαν οι δαπάνες του δήμου για την εφαρμογή των δράσεών του.

6.3 Δείκτης φόρων και τελών ανά κάτοικο

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0,21	0,25	0,29	0,36	0,29	0,26	0,21	0,17	0,20	0,31	0,19

Πίνακας 3: Δείκτης φόρων και τελών ανά κάτοικο

Ένα ιδιαίτερα θετικό στοιχείο για το Δήμο Βύρωνα και τους δημότες του αποτελεί το γεγονός, ότι από το 2011 και έπειτα και συγκεκριμένα μέχρι το 2015 παρατηρήθηκε μια ραγδαία μείωση του δείκτη φόρων και τελών ανά κάτοικο, κάτι το οποίο σημαίνει ότι χρόνο με το χρόνο τη περίοδο αυτή μειωνόταν η επιβάρυνση ενός πολίτη του δήμου Βύρωνα από φόρους και τέλη.

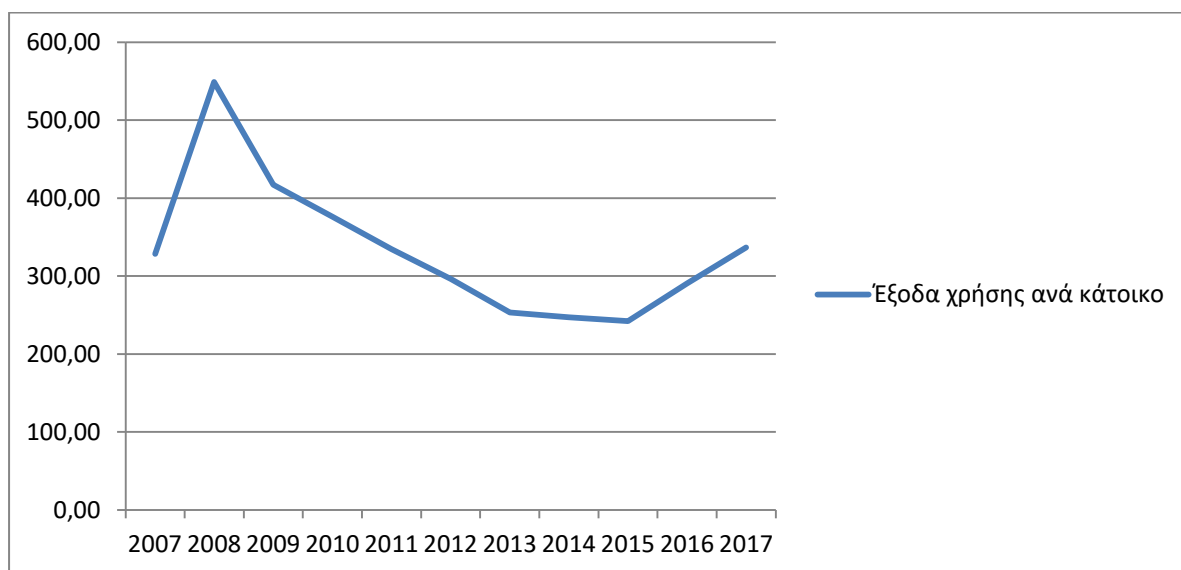

Γράφημα 3: Δείκτης φόρων και τελών ανά κάτοικο

6.4 Έξοδα χρήσης ανά κάτοικο

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
328,54	548,91	416,89	376,17	334,57	296,31	253,44	247,00	241,96	290,46	336,69

Πίνακας 4: Έξοδα χρήσης ανά κάτοικο

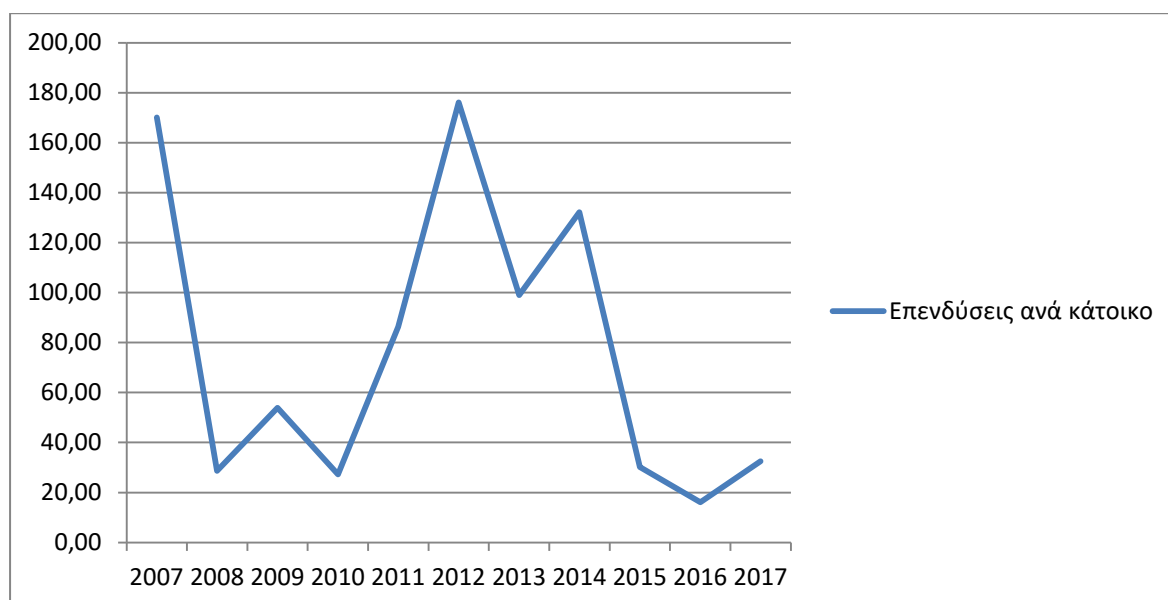
Γράφημα 4: Έξοδα χρήσης ανά κάτοικο

Από το παραπάνω γράφημα είναι φανερή μια διαρκώς πτωτική πορεία στο δείκτη αυτό για την περίοδο 2010 – 2015, γεγονός το οποίο υποδηλώνει ότι μειώνεται χρόνο με το χρόνο το ποσό ανά δημότη που απαιτείται για την κάλυψη της λειτουργίας του δήμου, της παροχής υπηρεσιών και της εφαρμογής των πολιτικών του, στοιχείο ιδιαίτερα θετικό αν ληφθεί υπόψη ότι η μείωση αυτή συντελέστηκε σε μια περίοδο, όπου η οικονομική κρίση ήταν στο απόγειό της.

6.5 Επενδύσεις ανά κάτοικο

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
65,82	82,25	48,59	50,54	79,60	102,37	88,51	124,78	21,81	3,01	12,77

Πίνακας 5: Επενδύσεις ανά κάτοικο

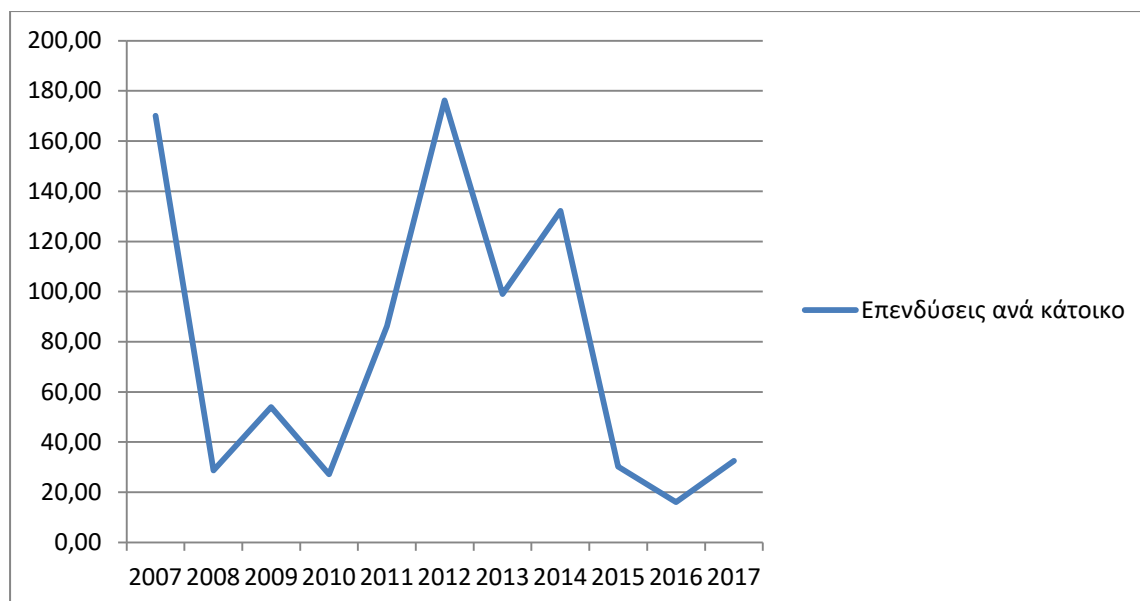
Γράφημα 5: Επενδύσεις ανά κάτοικο

Από το παραπάνω γράφημα είναι φανερό, ότι την τελευταία τριετία (2015 – 2017) ο δείκτης των επενδύσεων ανά κάτοικο είναι ιδιαίτερα χαμηλός για το Δήμο Βύρωνα, γεγονός το οποίο υποδηλώνει ότι το ποσό των επενδύσεων που αφιερώνει ο δήμος ανά κάτοικο είναι ιδιαίτερα χαμηλό, στοιχείο το οποίο μπορεί να εξηγηθεί και από την οικονομική κρίση, που έχει πλήξει σημαντικά τη χώρα με συνέπεια τη μη επαρκή χρηματοδότηση των δήμων από την γενική κυβέρνηση, κάτι το οποίο όπως είναι λογικό έχει σαν συνέπεια να επηρεάζει σημαντικά τη δυνατότητα επενδύσεων από αυτούς.

6.6 Επιχορηγήσεις ανά κάτοικο

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
170,08	28,66	53,94	27,20	86,29	176,16	99,00	132,13	30,25	16,10	32,56

Πίνακας 6: Επιχορηγήσεις ανά κάτοικο

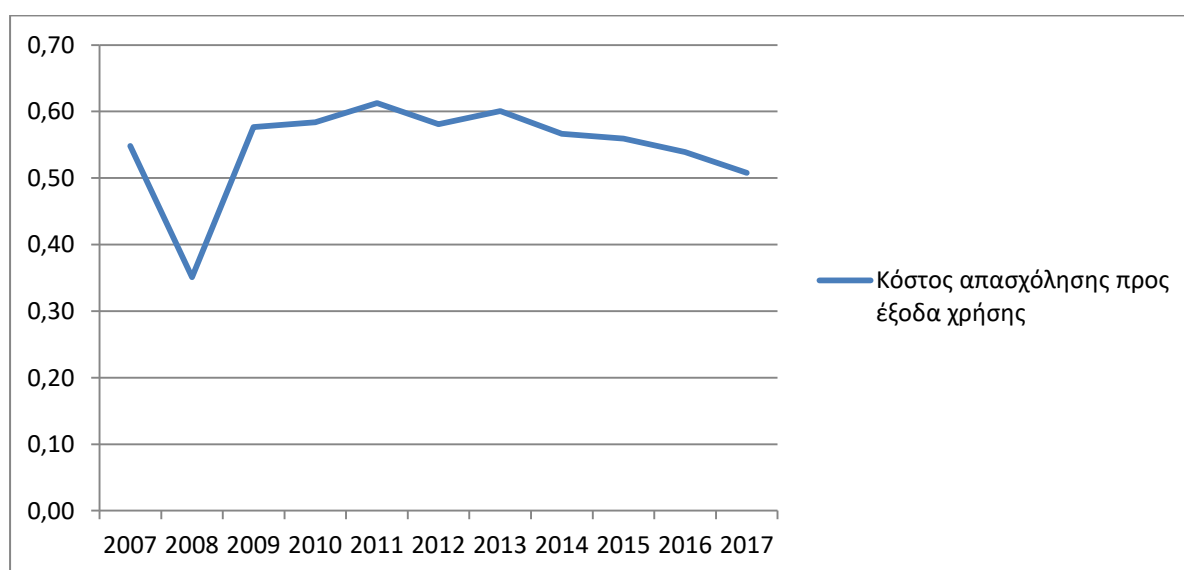
Γράφημα 6: Επιχορηγήσεις ανά κάτοικο

Από το παραπάνω γράφημα είναι εμφανές, ότι από το 2014 και μετά ο δείκτης αυτός έχει μειωθεί σημαντικά για το Δήμο Βύρωνα, γεγονός το οποίο υποδηλώνει, ότι μειώνεται σημαντικά το ποσό το οποίο λαμβάνει ο δήμος από τις επιχορηγήσεις της κεντρικής διοίκησης ανά κάτοικο, κάτι το οποίο συμβαίνει απόρροια της οικονομικής κρίσης, η οποία έχει πλήξει σημαντικά τη χώρα μας από το 2010 και έπειτα.

6.7 Δείκτης κόστους απασχόλησης προς έξοδα χρήσης

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
170,08	0,55	0,35	0,58	0,58	0,61	0,58	0,60	0,57	0,56	0,54

Πίνακας 7: Δείκτης κόστους απασχόλησης προς έξοδα χρήσης

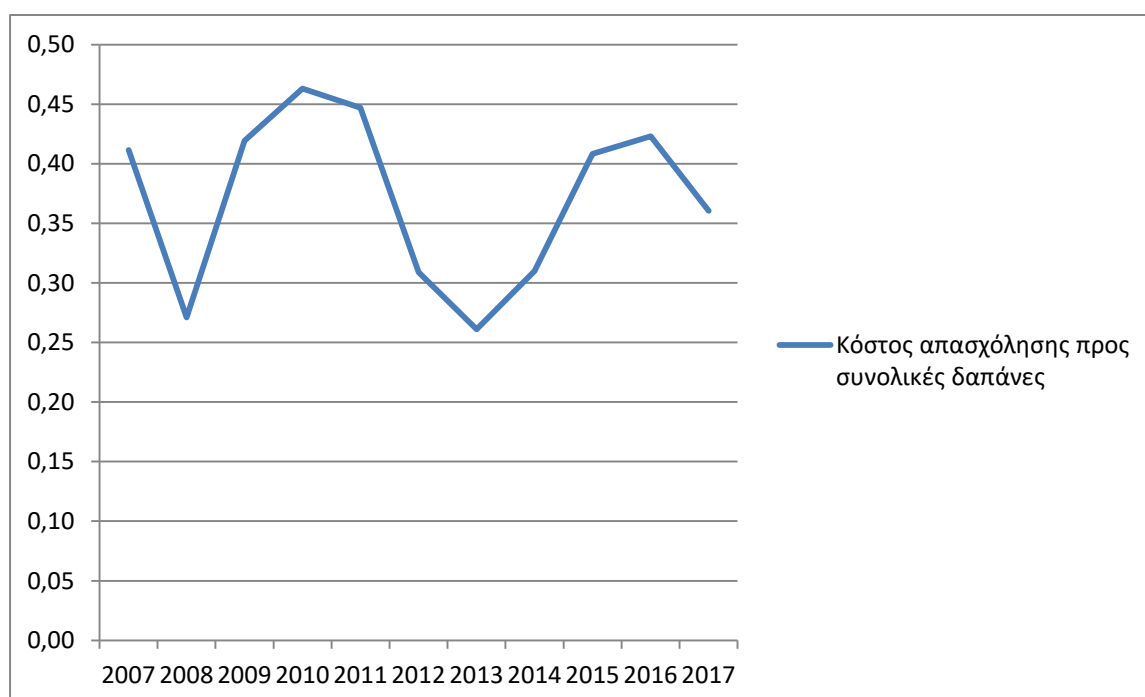
Γράφημα 7: Δείκτης κόστους απασχόλησης προς έξοδα χρήσης

Από το παραπάνω γράφημα διαβλέπεται μια προσπάθεια μείωσης του δείκτη κόστους απασχόλησης προς έξοδα χρήσης για το δήμο Βύρωνα από το 2014, γεγονός το οποίο αντανακλά μια προσπάθεια μείωσης χρήσης πόρων για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών, καθώς επίσης και για την εξυπηρέτηση του κόστους απασχόλησης, στοιχείο ιδιαίτερα θετικό για το δήμο.

6.8 Δείκτης κόστους απασχόλησης προς συνολικές δαπάνες

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
170,08	0,55	0,35	0,58	0,58	0,61	0,58	0,60	0,57	0,56	0,54

Πίνακας 8: Δείκτης κόστους απασχόλησης προς συνολικές δαπάνες

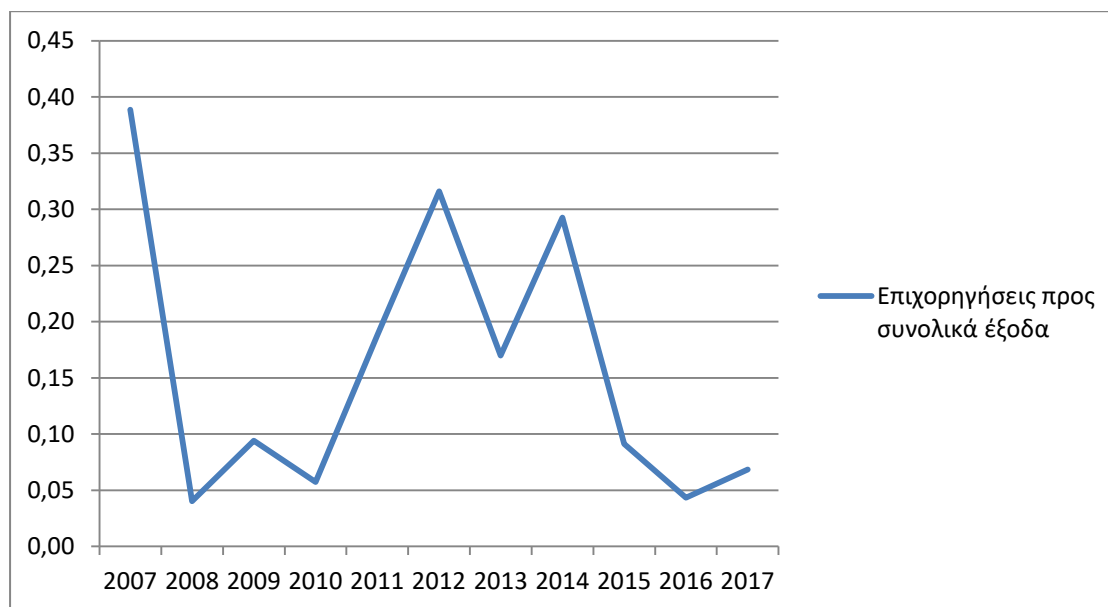
Γράφημα 8: Δείκτης κόστους απασχόλησης προς συνολικές δαπάνες

Από το παραπάνω γράφημα διαβλέπεται μια προσπάθεια μείωσης του δείκτη κόστους απασχόλησης προς δαπάνες για το δήμο Βύρωνα από το 2010 και έπειτα (με εξαίρεση την περίοδο 2015 – 2016), κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα θετικό, καθώς δείχνει μια προσπάθεια να αρθούν οι περιορισμοί για το δήμο Βύρωνα ως προς τη δυνατότητα πραγματοποίησης επενδύσεων από μέρους του, ενώ διευκολύνεται με αυτό τον τρόπο περισσότερο και η δυνατότητα άσκησης κοινωνικής πολιτικής από το δήμο.

6.9 Δείκτης συνόλου επιχορηγήσεων προς συνολικά έξοδα

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0,39	0,04	0,09	0,06	0,19	0,32	0,17	0,29	0,09	0,04	0,07

Πίνακας 9: Δείκτης συνόλου επιχορηγήσεων προς συνολικά έξοδα

Γράφημα 9: Δείκτης συνόλου επιχορηγήσεων προς συνολικά έξοδα

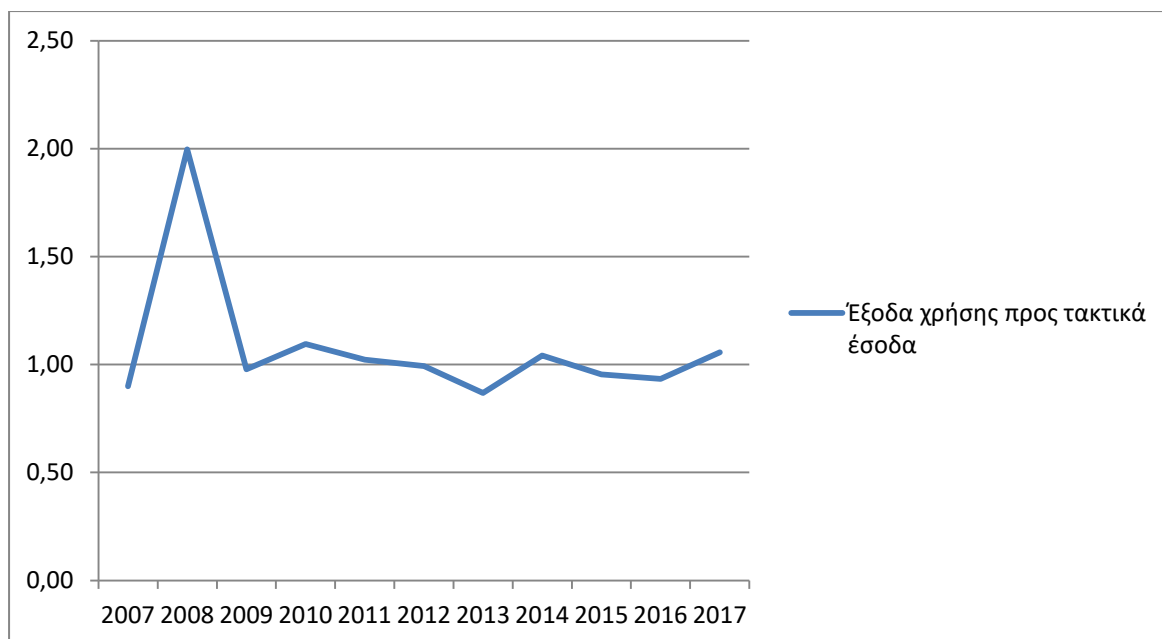
Ένα ιδιαίτερα θετικό στοιχείο για το δήμο Βύρωνα είναι το γεγονός ότι όπως φαίνεται και από το παραπάνω γράφημα, χρόνο με το χρόνο ο δείκτης των επιχορηγήσεων προς τα συνολικά έξοδα μειώνεται σημαντικά, κάτι το οποίο δείχνει μια μείωση της εξάρτησης του δήμου από τις επιχορηγήσεις, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι ο δήμος είναι σε θέση να καλύπτει με δικούς του πόρους τα έξοδά του.

6.10 Δείκτης εξόδων χρήσης προς τακτικά έσοδα

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0,90	2,00	0,98	1,10	1,02	0,99	0,87	1,04	0,95	0,93	1,06

Πίνακας 10: Δείκτης εξόδων χρήσης προς τακτικά έσοδα

Το γεγονός, ότι σε όλη σχεδόν την εξεταζόμενη περίοδο, ο δείκτης εξόδων χρήσης προς τακτικά έσοδα είναι κοντά στη μονάδα δείχνει, ότι υπάρχει οριακή δυνατότητα για το δήμο Βύρωνα ως προς την κάλυψη των εξόδων χρήσης του από τα τακτικά έσοδά του, με συνέπεια να είναι σημαντικό να υπάρξει στο μέλλον ένας όσο το δυνατόν μεγαλύτερος περιορισμός των εξόδων χρήσης του, ώστε να μειωθεί ακόμα περισσότερο η εξάρτηση του δήμου από τις επιχορηγήσεις.

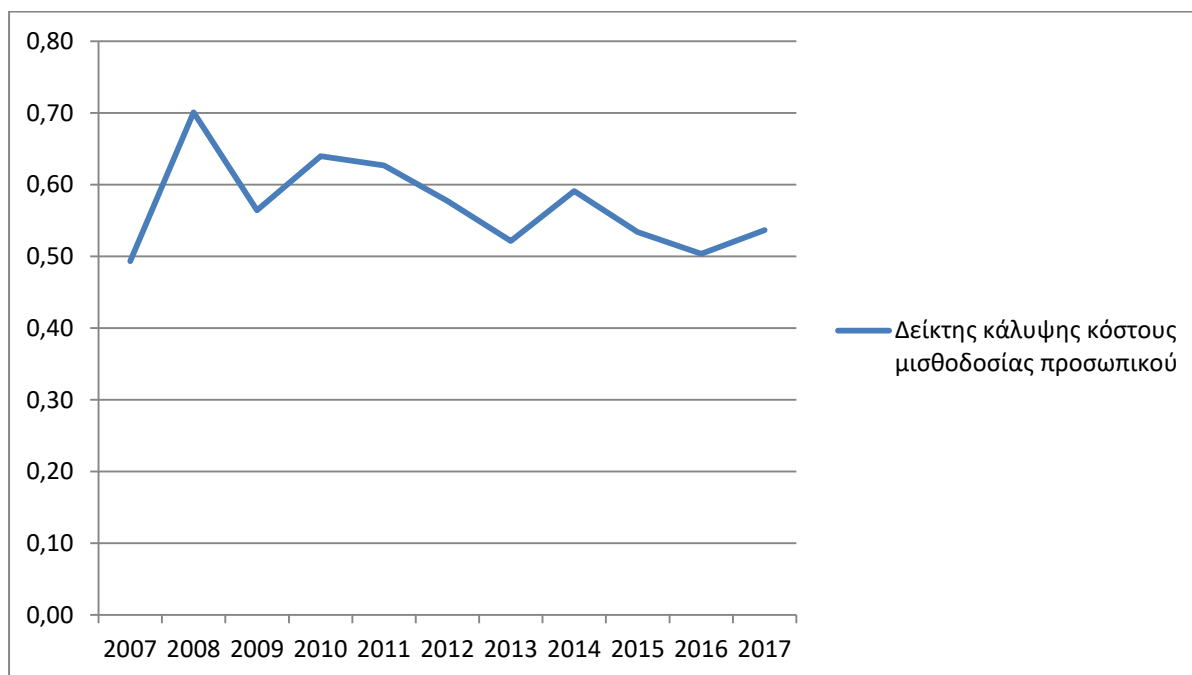

Γράφημα 10: Δείκτης εξόδων χρήσης προς τακτικά έσοδα

6.11 Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0,49	0,70	0,56	0,64	0,63	0,58	0,52	0,59	0,53	0,50	0,54

Πίνακας 11: Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού

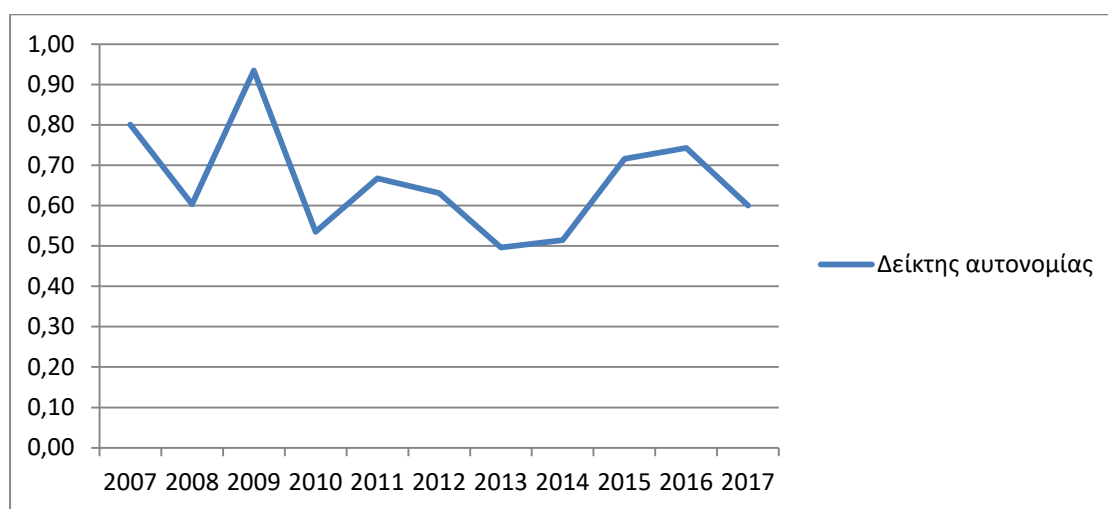
Γράφημα 11: Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού

Από το παραπάνω γράφημα είναι εμφανής μια συνεχής μείωση του δείκτη κάλυψης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού του δήμου Βύρωνα με το πέρασμα των ετών, στοιχείο ιδιαίτερα θετικό, καθώς αντανακλά μια μείωση των χρημάτων του Δήμου που δεσμεύονται για την κάλυψη της μισθοδοσίας του προσωπικού, ενώ ταυτόχρονα η μείωση αυτή βελτιώνει τα περιθώρια του δήμου για επιπλέον επενδύσεις τα επόμενα χρόνια.

6.12 Δείκτης αυτονομίας

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0,80	0,60	0,93	0,54	0,67	0,63	0,50	0,51	0,72	0,74	0,60

Πίνακας 12: Δείκτης αυτονομίας

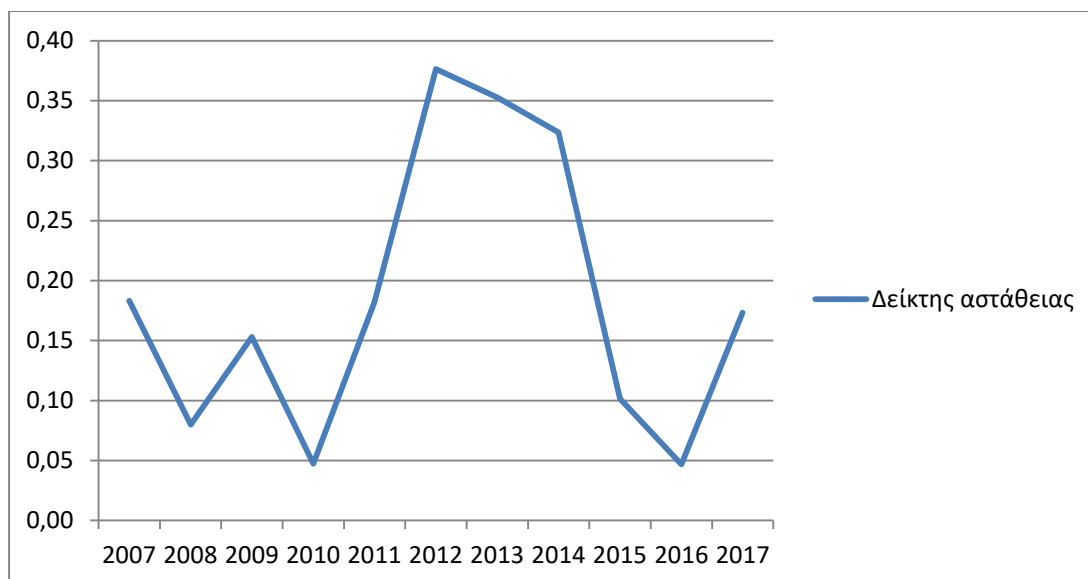
Γράφημα 12: Δείκτης αυτονομίας

Από το παραπάνω γράφημα είναι εμφανές, ότι ο Δήμος Βύρωνα εμφανίζει σχετικά μέτριες τιμές στο δείκτη αυτονομίας σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, γεγονός το οποίο δείχνει ότι είναι μέτρια η αυτονομία του δήμου, καθώς στηρίζεται αρκετά η λειτουργία του στα έκτακτα έσοδα, λόγω του ότι δεν επαρκούν τα τακτικά έσοδα για την επίτευξη των λειτουργιών του, γεγονός το οποίο με τη σειρά του δυσκολεύει σημαντικά το συνολικό προγραμματισμό του Δήμου.

6.13 Δείκτης αστάθειας

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0,18	0,08	0,15	0,05	0,18	0,38	0,35	0,32	0,10	0,05	0,17

Πίνακας 12: Δείκτης αστάθειας

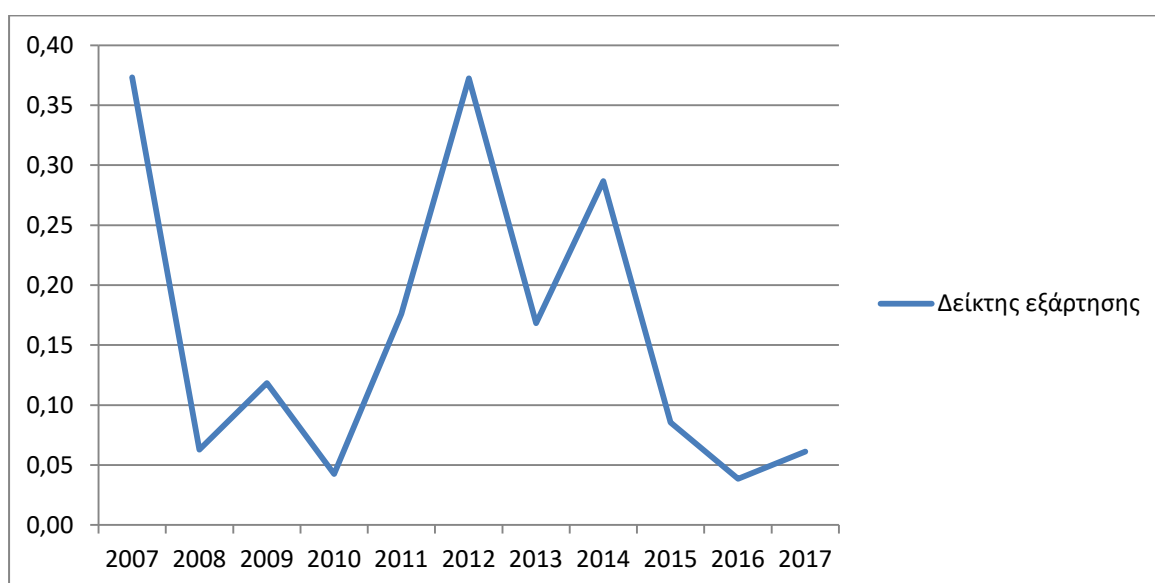
Γράφημα 13: Δείκτης αστάθειας

Το παραπάνω γράφημα δείχνει μια σημαντική μείωση του δείκτη αστάθειας του δήμου Βύρωνα την περίοδο 2012 – 2015, γεγονός το οποίο αντανακλά μια διαρκή μείωση του δήμου από την εξάρτηση του από τις μη ελεγχόμενες πηγές εσόδων του, τα λεγόμενα δηλαδή έκτακτα έσοδά του, στοιχείο ιδιαίτερα θετικό για το δήμο, καθώς του δίνει τη δυνατότητα αυτόνομου προγραμματισμού και δράσης.

6.14 Δείκτης εξάρτησης

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0,18	0,37	0,06	0,12	0,04	0,18	0,37	0,17	0,29	0,09	0,04

Πίνακας 14: Δείκτης εξάρτησης

Γράφημα 14: Δείκτης εξάρτησης

Από το παραπάνω γράφημα είναι εμφανές, ότι ο δήμος Βύρωνα παρουσιάζει σήμερα έναν ιδιαίτερα χαμηλό δείκτη εξάρτησης, στοιχείο το οποίο υποδηλώνει, ότι χρόνο με το χρόνο αυξάνεται η αυτοδυναμία του δήμου και αντίστοιχα μειώνεται η εξάρτησή του από τις επιχορηγήσεις, στοιχείο το οποίο όπως αναφέρθηκε και παραπάνω είναι ιδιαίτερα θετικό για την μελλοντική πορεία του δήμου.

Από την άλλη πλευρά όμως, αξίζει να σημειωθεί ότι οι ιδιαίτερα αυτές χαμηλές τιμές του δείκτη δείχνουν μια αδυναμία του δήμου για προγραμματισμό, σχεδιασμό και απορρόφηση των επιχορηγήσεων από ευρωπαϊκές και εθνικές πηγές για την πραγματοποίηση έργων και επενδύσεων.

Συμπεράσματα

Αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας ήταν η μελέτη της πορείας του Δήμου Βύρωνα τη τελευταία δεκαετία 2007 – 2017, μέσω της χρησιμοποίησης κατάλληλων για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας αριθμοδεικτών.

Όπως αναφέρθηκε στο θεωρητικό μέρος της εργασίας, αναφορικά με τους προϋπολογισμούς των ΟΤΑ, καθοριστικής σημασίας είναι το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής, όπως καθορίστηκε με το νόμο 4093/2012 και στο οποίο περιλαμβάνονται οι βασικοί μεσοπρόθεσμοι στόχοι, καθώς επίσης και η πορεία προσαρμογής προς αυτούς, όπως επίσης και οι ενδεικτικοί στόχοι των ΟΤΑ και της γενικής κυβέρνησης ως προς τα ελλείμματα και τα πλεονάσματα, καθώς επίσης και τα ισοζύγια πληρωμών, οι οποίοι τέθηκαν για μια περίοδο τεσσάρων ετών, η οποία αφορούσε στην προσαρμογή τους στους στόχους αυτούς.

Επίσης, η σημασία του προϋπολογισμού έγινε σαφής από την τριπλή του φύση, η οποία συνοψίζεται στα κάτωθι:

- Δημοσιολογιστική, διότι μέσω του προϋπολογισμού πραγματοποιείται η χάραξη της μελλοντικής πορείας σε οικονομικό επίπεδο των ΟΤΑ για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, μέσω του προσδιορισμού των αναμενόμενων εσόδων και του καθορισμού των προβλεπόμενων εξόδων, διαμορφώνοντας με αυτό τον τρόπο ένα πλαίσιο για την όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική επίτευξή του.
- Οικονομικοπολιτική, καθώς η λειτουργία του προϋπολογισμού με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών των ΟΤΑ σχετίζεται με την επίτευξη των σκοπών του με έναν οικονομικοπολιτικά υπεύθυνο τρόπο, ο οποίος είναι αναγκαίο να βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση με τις ανάγκες και με την ορθολογική προσπάθειά κάλυψής τους.
- Δημοσιονομική. Ουσιαστικά, ο προϋπολογισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί μια απλή κατάσταση λογιστικής φύσεως, η οποία απεικονίζει τις προβλέψεις εσόδων και εξόδων, αλλά αντιθέτως αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική πράξη, η οποία έχει να κάνει με την επίτευξη συντονισμού και προγραμματισμού των δραστηριοτήτων των ΟΤΑ, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση πολιτικών στο πεδίο των επενδύσεων και στο πεδίο του ελέγχου της ορθότητας των

στοιχείων σύμφωνα με τις αρχές της λογιστικής, καθώς επίσης και με βάση τη νομιμότητα και την οικονομική αποδοτικότητα.

Το βασικό συμπέρασμα, το οποίο προέκυψε από την παρούσα εργασία είναι ότι ο Δήμος Βύρωνα είναι σε μια ιδιαίτερα ικανοποιητική κατάσταση σήμερα, από χρηματοοικονομικής άποψης, καθώς εξαρτάται σε μικρό βαθμό τόσο από τα έκτακτα έσοδά τους όσο και από τις επιχορηγήσεις της κυβέρνησης, στοιχείο το οποίο του παρέχει τη δυνατότητα να σχεδιάζει με μεγαλύτερη αυτονομία τον οικονομικό του προγραμματισμό βασιζόμενος αποκλειστικά στα ετήσια τακτικά έσοδά του.

Επιπλέον, ιδιαίτερα θετικό στοιχείο αποτελεί η συνεχής μείωση του δείκτη κάλυψης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού του δήμου Βύρωνα με το πέρασμα των ετών, στοιχείο ιδιαίτερα θετικό, καθώς αντανακλά μια μείωση των χρημάτων του Δήμου που δεσμεύονται για την κάλυψη της μισθοδοσίας του προσωπικού, ενώ ταυτόχρονα η μείωση αυτή βελτιώνει τα περιθώρια του δήμου για επιπλέον επενδύσεις τα επόμενα χρόνια.

Από την άλλη πλευρά, ο ιδιαίτερα χαμηλός σήμερα δείκτης των επενδύσεων ανά κάτοικο για το Δήμο Βύρωνα υποδηλώνει ότι το ποσό των επενδύσεων που αφιερώνει ο δήμος ανά κάτοικο είναι ιδιαίτερα χαμηλό, στοιχείο το οποίο μπορεί να εξηγηθεί και από την οικονομική κρίση, που έχει πλήξει σημαντικά τη χώρα με συνέπεια τη μη επαρκή χρηματοδότηση των δήμων από την γενική κυβέρνηση, κάτι το οποίο όπως είναι λογικό έχει σαν συνέπεια να επηρεάζει σημαντικά τη δυνατότητα επενδύσεων από αυτούς.

Τέλος, οι χαμηλές τιμές στο δείκτη εξόδων χρήσης ανά κάτοικο υποδηλώνουν ότι μειώνεται χρόνο με το χρόνο το ποσό ανά δημότη που απαιτείται για την κάλυψη της λειτουργίας του δήμου, της παροχής υπηρεσιών και της εφαρμογής των πολιτικών του, στοιχείο ιδιαίτερα θετικό αν ληφθεί υπόψη ότι η μείωση αυτή συντελέστηκε σε μια περίοδο, όπου η οικονομική κρίση ήταν στο απόγειό της.

Βιβλιογραφία

Α. Έντυπη

- 1) Βραχάτη Ελισάβετ- Μπετίνα, (2011), *Συγκριτική οικονομική ανάλυση εγκεκριμένου προϋπολογισμού πέντε ομοπληθυσμιακών Δήμων*, Διπλωματική Εργασία, Εθνική Σχολή τοπικής αυτοδιοίκησης, Αθήνα.
- 2) Γέροντα – Ψάλτη (1998). *Κώδικας Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ)*. Εκδόσεις Σάκκουλα.
- 3) Δήμος Βύρωνα, (2016). *Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2017*.
- 4) Δήμος Βύρωνα, (2015). *Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2016*.
- 5) Δήμος Βύρωνα, (2014). *Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2015*.
- 6) Δήμος Βύρωνα, (2013). *Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2014*.
- 7) Δήμος Βύρωνα, (2012). *Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2013*.
- 8) Δήμος Βύρωνα, (2011). *Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2012*.
- 9) Δήμος Βύρωνα, (2010). *Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2011*.
- 10) Δήμος Βύρωνα, (2019). *Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2010*.
- 11) Θεοδώρου, Ι.Δ. (2007). *Τα Έσοδα των Δήμων και Κοινοτήτων*, Θεσσαλονίκη: έκδοση ιδίου
- 12) Θεοδώρου, Ι.Δ. (2009). *Οι δαπάνες των ΟΤΑ*, Θεσσαλονίκη: έκδοση ιδίου
- 13) Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, (2017), *Ανάλυση των οικονομικών στοιχείων των Καλλικρατικών δήμων και της πορείας τους προς τη λογιστική του δεδουλευμένου*, Αθήνα.
- 14) Καλλιαντάσης, Γ. Δαλιέτου, Μ. και Κοττάκη, Σ. (2010). *Υποστηρικτικό Εργαστήριο για τα Οικονομικά των ΟΤΑ*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- 15) Καλλιαντάσης, Γ. (2011). *Συστήματα Κατανομής Κρατικών Χρηματοδοτήσεων – Ίδιοι Πόροι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- 16) Καραγιλάνης, Σ. (2004). *Ο οικονομικός προγραμματισμός των ΟΤΑ και ο νέος τύπος Προϋπολογισμού- ΚΥΑ 7028/04*. Αθήνα: εκδόσεις Γ.Μ. Καραναστάση.
- 17) Μιχαλοπούλου, Σ. (2010). *Έργα, Προμήθειες και Προσέλκυση Επενδύσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

- 18) Νικολόπουλος, Κ. (2011). *Προϋπολογισμός –Απολογισμός*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- 19) Ν. 4172/2013, *Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ Α' 167/23-07-2013
- 20) Ν. 4270/2014, *Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ Α' 143/28-6-2014.
- 21) Ν. 3852/2010, *Νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης*, ΦΕΚ 87 Α' 7-6-2010.
- 22) Νόμος 3536/07, *Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης*, ΦΕΚ 42/Α'/23.2.2007
- 23) Ν. 3463/2006, *Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων*, <https://www.e-forologia.gr/lawbank/document.aspx?digest=75BC9116F0C7C69C.1D031AE453&version=2006/06/08>
- 24) Ν. 2362/95, *Δημόσιο Λογιστικό, Έλεγχος των δαπανών και άλλες διατάξεις*, <https://www.taxheaven.gr/laws/law/index/law/78>
- 25) Νικολόπουλος, Κ. (2004). *Οικονομική Διοίκηση & Διαχείριση των ΟΤΑ*. Έκδοση ιδίου
- 26) Νικολόπουλος, Κ. (2006). *Περί των εσόδων ΟΤΑ*. Έκδοση ιδίου
- 27) Νικολόπουλος, Κ. (2008). *Διοικητική και οικονομική διαχείριση ΝΠΔΔ των ΟΤΑ*. Έκδοση ιδίου
- 28) Νικολόπουλος, Κ. (2009). *Προϋπολογισμός ΟΤΑ Α' βαθμού: Κατάρτιση-Ψήφιση-Ανάλυση-Εκτέλεση*. Χαλκίδα: έκδοση ιδίου
- 29) Παπαδοπούλου, Α. (2016), *Ανάλυση Δεδομένων και Οικονομικών Δεικτών, μέσω Εφαρμογής Αλγορίθμων Στατιστικής Μάθησης, σε Σημειολογικά Δεδομένα Προϋπολογισμών ΟΤΑ του OpenBudgets.eu*, διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.
- 30) Ράλλης, Ι. (2007), *Η λογιστική των ΟΤΑ*, Αθήνα: εκδόσεις Οικονομική Βιβλιοθήκη
- 31) Σαββαΐδου, Κ. και Καραγιάνης, Σ. (2011). *Οικονομική Διοίκηση και Λογιστικό*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης

- 32) Σαββαΐδου, Κ. Νικολόπουλος, Κ. και Σαπουνάκης, Α. (2010). *Οικονομική Διοίκηση και Διαχείριση των ΟΤΑ: Πόροι, Έσοδα, Δαπάνες, Δημοσιονομικός Έλεγχος*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- 33) Σαββαΐδου, Κ. (2009). *Οικονομική Διοίκηση και Διαχείριση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης*. Αθήνα: εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη
- 34) Σαπουνάκης, Α. (2010). *Οικονομική Διοίκηση και Διαχείριση των ΟΤΑ: Πόροι, Έσοδα, Δαπάνες, Δημοσιονομικός Έλεγχος*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

B. Ηλεκτρονική

- 1) <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ReYhNgW33FQJ:dias.library.tuc.gr/view/manf/67751+&cd=1&hl=el&ct=clnk&gl=gr>
- 2) <http://www.dimosbyrona.gr/article.php?id=1038>

Παράρτημα: Τύποι αριθμοδεικτών

Δείκτης εσόδων ανά κάτοικο	Συνολικά έσοδα/ Αριθμός κατοίκων
Δείκτης εξόδων ανά κάτοικο	Συνολικά έξοδα/ Αριθμός κατοίκων
Δείκτης φόρων και τελών ανά κάτοικο	Φόροι και τέλη/ Αριθμός κατοίκων
Δείκτης εξόδων χρήσης ανά κάτοικο	Έξοδα χρήσης/ Αριθμός κατοίκων
Δείκτης επενδύσεων ανά κάτοικο	Επενδύσεις / Αριθμός κατοίκων
Δείκτης επιχορηγήσεων ανά κάτοικο	Επιχορηγήσεις / Αριθμός κατοίκων
Δείκτης κόστους απασχόλησης προς έξοδα χρήσης	Κόστος απασχόλησης / Έξοδα χρήσης
Δείκτης κόστους απασχόλησης προς συνολικές δαπάνες	Κόστος απασχόλησης / Συνολικές δαπάνες
Δείκτης συνόλου επιχορηγήσεων προς συνολικά έξοδα	Επιχορηγήσεις προς συνολικά έξοδα
Δείκτης εξόδων χρήσης προς τακτικά έσοδα	Έξοδα χρήσης προς τακτικά έσοδα
Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού	Κόστος απασχόλησης / Τακτικά έσοδα
Δείκτης αυτονομίας	Τακτικά έσοδα / Συνολικά έσοδα
Δείκτης εξάρτησης	Κόστος απασχόλησης / Συνολικά έσοδα
Δείκτης αστάθειας	Έκτακτα έσοδα / Συνολικά έσοδα